ЭХЭ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЭ!

44-дэхи жэлэ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 68 (11362) | 1967 оной мартын 22, среда | Сэн 2 мүнгэн

Л. И. БРЕЖНЕВ уулзалга эмхидхэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэед байһан Австриин Федеральна канцлер д-р Йозеф Клаустай мартын 20-до уулзажа хооралдөө хэбэ.

Австриин Гадаадын хэрэгүүдэй федеральна министр д-р Л. Тончич-Зоринь д-р И. Клаусые удэшөө.

Энэ хөөрэлдөөндэ Совет талаһаа СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хабаадаба.

СОВЕТ-АВСТРИИН ХЭЛСЭЭН

Мартын 20-до Кремль соо совет-австриин хэлсээн үргэлжэлөөд, Совет орон Австри хоёрой хоорондын харилсаанда хабаатай асуудалнуудаар, мүн энэнэй урда тээхи уулзалгануудай үедэ хэлсэгдэжэ эхилһэн бусад асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлбэ.

Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн түс хэлсээндэ:

Совет талаһаа—СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Тихонов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад.

Австриин талаһаа—Австриин Республикын федеральна канцлер д-р Йозеф Клаус, Гадаадын хэрэгүүдэй федеральна министр д-р Л. Тончич-Зоринь ба бусад түшаалтад хабаадаа.

(ТАСС).

ХАНИ ХОЛБООН БЭХИЖЭНЭ

Мартын 20-до СССР-эй, МНР-эй Уран зохёолшодой холбоонуудай хоорондо баталагдаһан харилсаа холбооной түсэб совет болон монгол литераторнуудай хооронды харилсаа холбооной улам бэхижэжэ байһые гэршэлнэ.

ТАСС-ай корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Совет гүрэнэй баярай ойн жэлдэ харилсаа холбоогоо улам гүнзэгыруулгые хоёр холбооной түлөөлэгшэд онсо шухала удха шанартайда тоолоно. СССР-эй Уран зохёолшодой холбоон «Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ой ба совет литература» гэһэн асуудалаар үгэ хэлэхынь тула мэдээжэ литераторнуудые МНР-тэ эльгээхэ байна. Совет уран зохёолшод монгол ханинарайнгаа IV съездэ хабаадаха юм.

Монгол поэдуүд сентябрь—октябрь соо зарлагдахаар хараалагдаһан уран шүлэгэй уласхооронды фестивальда хабаадахын тула манай орондо айлшалжа ерэхэ. Монгол ханинарнай совет литература оршуулагшадай уласхооронды уулзалгада хабаадаха.

Хоёр холбоон оронуудайнгаа литература тухай материалнуудые харилсан оршуулха, тунхаглаха хэрэгтэнь хэблэлэй газарнуудта ами бухы туһаламжа үзүүлхэ гэжэ харилсаа холбооной түсэб дотор хараалагданхай.

Энэ түсэбтэ совет талаһаа СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь Г. М. Марков, Монгол талаһаа—МНР-эй Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ С. Удвал гэгшэд гар табиба.

Бухэроссин зүблөөн

Ниитын эдеэ хоолой худалдэрилэгшэдэй зүблөөн Москвада нээгдээ. Энэ уулзалгада 1500 шахуу тогоошод, кондитернууд, технологууд, совет худалдаа наймаанай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, эмхидхэлшэд сугларба. Зүблөөнэй худалдэрилдэ В. И. Воронов, А. Н. Шелепин, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүн А. И. Микоян хабаадана.

РСФСР-эй худалдаа наймаанай министр Д. В. Павлов элидхэл хэбэ.

ТАСС.

СОВЕТ ЗАСАГАЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

АЖАХЫН РЕФОРМЫН БОДОТО БЭЕЛЭЛ

АЖАХЫГАА ЗҮЕ ЗӨӨР ЭРХИЛЖЭ ҺУРАХА

Экономическа зүб онол арга хэмжэлэн, социалис ажахыгаа хүгжөөрилэн эрхилхэ тушаа совет ардай анхаралые В. И. Ленин нэгдсэн бэшэ хандуулһан байгаа.

Ажахын шэнэ реформо ниитын үйлэдбэрине ашаг олзотой болгохо, һайн үрэ дүн туйлаһанайнь үндэр худалдэришэлэн бухэнние, предприятиин бухы коллективые материальна талаар урмашуулха зорилго табина. Цех, участок, бригадануудай ажалые зүбөөр сэгсэрэн, худалдэришэдэй ажалай түлөөһэ гуримшуулха, ниитын ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэжэ хүн бүдэнэй, предприятиин коллективэй ороллохо, ажалай түлөөһэ зүбөөр үгэхэ нугархай һайн гурим хэрэглэхэ арга олдобо.

Бидэнэр түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда комбинадаа оруулха бэлэдхэл хэгдэнэ, энэ зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулһан байнаби.

Нёдондо манай ажалда элдэб һаал ушаруулагдаа. Модоор дуталдаха, мүн модо болбосоруулдаг цехэй шэрэ, хадааһа, олифа гэхэ мэтэлэр саг соонь хангагдаагүй хэрэгтэй манай предприяти жэгдэ бэшэгэр ажаллаһан юм. Жэлэй түрүүшын хахадай даабари дүүргэгдээгүй һэн. Харин энэ тогоолгоо усадхахын, дутуу үзэгдэн продукци үйлэдбэрилгын, түсэбөө дүүргэхын тула жэлэй хоёрдохи хахад соо зүшэмтэй шангаар ажаллахаа хэрэгтэй болоһон байгаа. Энээнэй ашаар түсэбшье дүүргэгдэһэн, жэлэй асастэ 159 мянган түхэригэй ашаг олзошье түсэбһөө гадуур абтаһан байна. Продукци бүтээхэ жэлэй даабариин 61 процентнь хоёрдохи хахадай туршада дүүргэгдэ. Манай коллективтэ жэлэй 4-дэхи кварталай дүнгөөр ой модоной промышленностиин министерствын, профсоюзай ЦК-гай журбадахи мүнгэн шан барюулагдаһан байна. Түсэбһөө гадуур оруулагдаһан энэ ашаг олзын 89 мянган түхэригынь предприятиин фондо, 36 мянганиинь гэр байра барилгада зорюулагдана.

Комбинаднай байгша оной июлиин 1-нээ түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулагдахаар хараалагдана. Энэ алхамда зорюулагдаһан бодолгол хэгдээ, хэгдэжэшье байнаар. Предприятида асарагдаһан үе модон тэрэ зандаа ондоо тээшэ өөрчлэгдэхэеэ болёо. Бухы модые өөрдөө хэрэглэдэг болообди. Энээнэй ашаар жэгдэ һайнаар ажаллаха арга хангагдаха юм. Жэлэй эхиннээ хойшо түсэб муу бэшээр дүүргэгдэжэ байнхай. Харин бухы дутагдалнай усадхагдаа бэшэ. Хөрөөдэлгын цех модоор дуталдана. Хэрэгтэй материалаар саг соо-гоо хангагдаагүй дээрэһээ энэ цехтэй сэхэ холбоотой модо болбосоруулгын цехтэ мүн ямаар ушаруулагдана. Эдэ хоёр цех комбинадай гол үйлэдбэри юм. Тиимэнээ шэнэ гуримда орохын тула жэгдэ һайнаар ажаллаха арга цехүүдтэ олгохо шухала. Энэ зорилгоор хэдэн хэмжээ ябуулга хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ байна. Модо хөрөөдэдэг цехэй түхеэрэлгэ саг соонь заһабарилха хэмжээн абтаа. Түхеэрэлгэ таһалгаряагүй һайнаар худалгэһэнэйнь, хөрөөдэмэл материал түсэбэй ёһоор үгэһэнэйнь зэргээр худалмэришэдтэ түлөөһэ үгэхэ шэнэ гурим тогтоогдоо.

Гүрэнһөө урьһаламжа абаһанай ашаар модон хайрсагуудые хэхэ цех баригдажа байна. Тэрэнэй ашаглалгада тушаагдахада (түсэбэй ёһоор июлиин нэгэндэ), модо хөрөөдэхэ хоёр рама ашаглагдаха. Мүн модо, шпала хөрөөдэлгын хаядаһан хэрэглэгдэдэг болохо. Шэнэ цех худалжэ эхилһэн түрүүшын үдэрһөө эхилжэ ажахын тоосоондо оруулагдаха, өөрынгөө үйлэдбэриин продукци худалдажа, ашаг олзо үгэхэ юм. Эхэ ороной ондоо районуудта модоной үлэгдэл, хаядаһан эльгээгдэхэ болоо. Тэрэнэй ашаар жэл соо 65,0 мянган түхэригэй олзо оруулхаар багсаагдана.

Ажахыгаа зүбөөр эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ эрилтые манай урда шэнэ гурим табиба. Энэ эрилтэ дүүргэхын тула арга боломжоёо хаража үзэхэ, дутагдалаа усадхаха хэрэгтэй болобо. Экономикоёо зүбөөр эмхидхэн хүгжөөхын тула ажахыгаа зүбөөр эрхилжэ, тооложо һураха зорилго табигдаа. Тиимэһээ комбинадай инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, бухы худалмэришэд алмалта хэхэ, үлүү гаргаша усадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо.

Гол шухала, мүн туһалбариин материал гаргашалха тодорхойлогдоһон нормо зохёогдоо. Түүхэй эд болон салин хүлһэ гаргашалха нормын хэр зэргээр сахигдадаг байһые хинан шалгахын тула цехүүдтэ, бухы предприятида үдэр бүриин тоо бүридхэл хэхэ гурим нэбтэрүүлэгдээ. Тэрэнэй ёһоор худалмэриин хүсэнэй, үйлэдбэриин арга боломжын, транспортын, салин хүлһэнэй гаргаша ходо шалгагдана. Цех бүхэнэй үйлэдбэриин гаргаша, модо хэрэглэлгэ үдэр бүхэндэ тоо бүридхэлдэ абтана.

Комбинадай табан цехүүдэй продукци үйлэдбэрилгэдэ гаргагдаха гаргаша хараалһан кварталай наряд-захилай сметэ баталагдаһан байна. Үйлэдбэриин гол фонднууд цехүүдтэ даалгагдажа үгтөө. Тэдэнэйнь зэргээр продукциин өөрынь үнэ сэн тодорхойлогдоно, ашаг олзо абаха даабари үгтэнэ.

Шэнэ гуримаар ажаллажа эхилхэдээ цехэй ашаг олзо оруулһанайнь зэргээр материальна урмашуулгын өөрынь фонд байгуулагдаха гэжэ түсэблэгдэнэ.

Гэр байрын-коммунальна ажахын таһаг байгша оной эхиннээ ажахын тоосоондо оруулагданхай. Мүн комбинадай туһалбариин участогууд—заһабариин механическа мастерскойе, пароэнергоцехые, транспортна цехые ажахын тоосоондо оруулха дүрим харагдажа байна. Үлүү гаргаша бага болгоһонойнь, түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэнь гол цехүүдтэ туһаламжа хүргэһэнэйнь зэргээр эдэ цехүүдэй худалмэришэд урмашуулагдаха юм.

Ниитынгээ үйлэдбэри ашаг ехэтэй болгохо, арга боломжёо элирүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэ комбинадай бухы худалмэрилэгшэдые хабаадуулха талаар ехэл ажал эмхидхэгдэнэ. Үрлан нарижуулагшадай конкурс соносхогдоо. Экономическа реформын удха шанар болон зорилго тушаа хооронд худалмэришэдэй дунда үнгэргэгдөө. Мүн тэдэнэй өөһэдынгөө һанал бодол хэлэхэ, дурадхалнуудаа оруулха ажал цехүүдтэ хэгдэнэ.

Комбинадай ниитын бухы организацинуд шэнэ гуримда ороохо бэлэдхэл эмхитэй һайнаар үнгэрэхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулна. Инженерно-техническэ худалмэрилэгшэд социалис промышленна предприятинуудай экономико шудална. Тиихэдээ ажахын реформын удха шанар тайлбарилха, ойлгожо абаха асуудалаар тэдэнэр һонирходог болоо.

Үйлэдбэриин гол фонднуудаа ашагтайгаар хэрэглэжэ, ехэ продукци бүтээхэ, материальна урмашуулгын фонд цехүүдтэ байгуулха бэлэдхэл мүнөө үедэ хэгдэжэ байна. Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар ажаллажа байгуулһан материальна фонднуудые зүбөөр хэрэглэхэ, тусхайлбал социально-культурна хэмжээ бэелүүлхэ, гэр байра барихa, үйлэдбэреэ үргэдхэхэ фонднуудые хэрэглэхэ дүрим зохёогдожо байна. Энэ ажал жэлэй 2-дохи квартал соо түгэсхэгдэхэ юм. Шэнэ гуримда ороохоор цехүүдэй бэлэн болоходо, бригадануудай долоон хоног соо хэхэ ажалынь түсэблэгдэхэ, тэдэндэ үгтэхэ салин хүлһэн тодорхойлогдохо.

Ажахыгаа зүбөөр хүтэлбэрилжэ һураха, тиигэжэ ашаг ехэтэй болгохо зорилго бэелүүлхые коллектив оролдожо байна. Хүн бүхэнэй һайнаар, оролдосотойгоор ажаллаа һаа, ниитын үйлэдбэри хүргэхэ. Ниитын һайн үрэ дүнгэй туйлагдаха бүринь предприятида, худалмэришэдтэ аша туһатай. Һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө тэдэнэр урмашуулагдаха.

Манай коллектив шэнэ гуримда ороходоо, культурна ажаһуудалай фондые 1966 онойхитой сасуулхада хоёр дахин ехэ болгохо гэжэ хараална. Материальна урмашуулгын фондһоо 215 мянган түхэриг гэхэ гү, али худалмэришэн бүхэндэ жэл соо 110 түхэриг шагнал болгон барюулагдаха. Ажахын шэнэ гурим ниитын һайн үрэ дүн туйлаһыень худалмэришэн бүхэнние урмашуулна, зоригжуулна.

Н. ПАЦКЕВИЧ,
Онохойн модоной комбинадай директорэй орлогшо.

ҮДЭР ҺҮНИГҮЙ УҺАЛНА

Нуга сабшалажаа һайжаруулха, үбһэ ногоонойнь ургаса дээшэлүүлхэ талаар Сэлэнгын совхозойхид һүүлэй жэлнүүдтэ горитой худалмэри хэжэ байна.

Эндэ республикын түрүү луговодуудай нэгэн А. М. Гусевай хүтэлбэрилдэг тусхай оньһожоруулагдаһан лугомелиоративна отряд илангаяа ехэ юумэ бүтээнэ. Мүнөө тус отрядайхид 13 трактораар шэбхэ зөөжэ, сабшалан уһалжа, тэндэхи бургааһа шугы сэбэрлэжэ түлэг худэлнэ. Гансахан март соо 45 гектар газарай бургааһа боролжо сэбэрлээ. Мүн гурбан бүлүүр станци тракторнуудта тодхоод, хоёр халаанда үдэр һүнигүй худалгэжэ, үсөөхэн хоног соо 50 га сабшалан дээрэ уһа гаргаа.

Тэрэшэлэн тус отрядай хүсөөр бүхыдөө 4500 тонно шэбхэ сабшалан дээрэ зөөгдөө.

Тэрэнһээ гадна, Сэлэнгын совхозодо «Сельхозтехника» нэгэдэлэй лугомелиоративна баһа нэгэ отряд ехэ худалмэри хэнэ. Тэдэнэр уһа сасан хаядаг гурбан тухеэрэлгэ тодхоод, худалжэ эхилээ. Энэ ажахыда бухыдөө 9 гектар тухеэрэлгэ бии. Һаяар бэшыень заһажа бэлэн болгоод худалгэхэнь. Аммиагтай уһа газарай хүрьһэндэ оруулха дүрбэн культиватор заһагдаа.

А. АФАНАСЬЕВ.

ТҮРҮҮШЫН УРГАСА

Байгалай үмэнэдэхи манай эндэхи эрхэ байдалда мартын тэнгээр ургаса хуряаха гээшэ хүнүүдые гайхуулжашье болохо. Улаан-Удэ шадарай Сотниковой теплицын комбинат үбэл, хабарай үедэ дулаан байрада овощой үрэһэ ургуулжа, түрүүшын ургаса хуряаба. Тэндэхи худалмэришэд һайн үрэнэ шэлэжэ, рассада тааруу зохид уларилда байлгажа, нэмэлтэ тэжээл үгэн ургуулһанайнгаа ашаар шэмэ шүүһэтэйхэн ногоон үгэрсэ абаба.

Үнгэрэгшэ субботын үдэр Сотниковой теплицын комбинадайхид хэдэн арбаад килограмм үгэрсэ хуряагаа. Тэрэнэй ургаса нёдондоной хиһоо һураггүй һайн. Энэ хадаа агроном Нина Николаевна Налетова болон бусадай оролдосотой ажалай үрэ дүн болоно. Хуряагдаһан үгэрсэнь городой эдеэ хоолой предприятинуудта тушаагдаһан байна.

1-дэхи зураг дээрэнь теплицын дүй дуршэлтэй худалмэришэн Мария Семеновна Вакарина мүнөө жэлэйнгээ түрүүшын ургаса суглуулжа байха юм. 2-дохи зураг дээрэ теплицын комбинадай бригадир Анна Петровна Каширихина (баруун гарһаа), теплицын худалмэришэн Мария Дмитриевна Шубина гэгшэнээ ургуулһан овощынь тушаан абажа байна.

Е. ЗАХАРОВ.
Авторай фото.

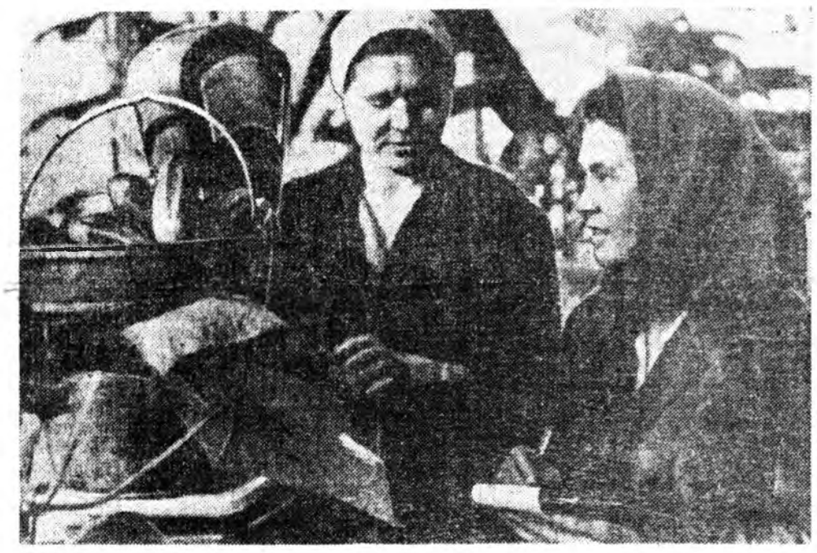

АНХАРХААР БОЛОҺОН АСУУДАЛ

Минии хараад, бодоод үзэхэдэ энэ һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай колхоз болон совхозуудай һаалиин гүүртэнүүд дээрэ залуушуул үсөөрһэн байна. Һаалишадай семинарнуудташье, малшадай слёдууд дээрэшье залуу һаалишад харагдадаггүй шахуу. Зарим ажахынуудай һаалиин гүүртэнүүдтэ гансал үтэлжэ ябаһан эхэнэрнүүд олоороо ажаллана. Тэд эдэ һаалишадай наһатай болохо, амаралтада гарахадань, тэдэнэй орондо хэн үнеэдые һааха юм гэһэн асуудал табиха болонобди.

Энэ асуудал тушаа һанажа, сэдьхэжэ ябаһан бодолнууд тухайгаа сэхэ хэлэхэ гэжэ шиидээб. Нэн түрүүн өөрынгөө намтар, ажал тухай хөөрэһүүб.

Би 12 жэлэй туршада һаалишанаар ажаллаһаб. Балшар багаһаа хойшо малда дуратай байһан хадамни нютагаймни һаалишан эхэнэр Сэндэма Гунтуповна Дашиева намайе һаалиин гүүртэдэ абаашаһан юм. Би тиихэ үедэ 11 наһатай гүлмэр залуу басаган байгааб. Гүүртэдэ ерэмсээрни намайе тугалшан болгоо бэлэй. Харин жэл үнгөрөөд байхада Сэндэмэ Гунтуповна намайе һаалишан болгохоор хажуудаа абаа һэн. Энэрхы сэдьхэлтэй энэ эхэнэр «гарсэ ганзагада, хүлөө дүрөөдэ» хүрэтэрни намда хэды ехээр туһалаа гэшэб! Энэл хүнэй ашаар һаалишан болооб гэжэ һанахадаа минии сэдьхэлни үлдаг. Түрэһэн эхэдэм адляар намайе дахуулһан, ажабайдалай арюун замда гаргаһан хүн энэл даа.

Тэрэ гэһээр арбаад жэл үнгэроо. Сэндэма Гунтуповна мүнөөшье болотор намтай суг ажаллана. Бэе бэедээ даланоообди. Ажалдаа орёо бэрхэ асуудалнуудай гарахала би Сэндэма Гунтуповнада хандагшаб.

Энэрхы һайхан сэдьхэлтэй энэ эхэнэртэ хэзээ нэгэтэ «һайн даа» гэжэ баяр баясхалан хүргэхэ гэжэ би һанагшаб. Нёдондо гүрэн түрын шагнал—«Ажалай Улаан Тугай» ордендо хүртөөд байхадамни, Сэндэма Гунтуповна баярлахын ехээр баярлажа:

— Һайн даа,—гэжэ хэлээ һэн. Ажал хүдэлмэри тухайгаа олон түмэн юумэ дурдаад ялай. Мүнөө, түрэл колхозойнгоо нэгэдэхи түүртэдэ ахалагша һаалишанаар ажаллаһаб. Нёдондо колхозомнай үбһэ тэжээл угаа хомор байһан. Тиигээшье һаань, үнеэн бүриһөө 2389 килограмм һу һаагааб.

Колхознай үнгэрһэн жэл һу гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэгүй. Гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, үбһэ тэжээл дуталдаһан. Манай колхоздо зунай үедэ бага һун һаагданэ. Зундаа гүүртымнай мал Онёо голой эрьеэр бэлшэдэг. Эндэхи бэлшээри гон муу. Мүрэнэй зүүн эрьедэ оршодог Таһархай гэжэ газарта олон тоото хонин һүрэг, колхозой хоёр гүүртын, мүн үмсын мал бэлшэнэ. Нимэ олон малда жэл бүри гэшхүүлдэг бэлшээриһээ эмэр ногоон гарахаб даа.

Һу һаалида нүлөөлһэн бэшэнье шалтагууд бии. Колхозой һаалиин гүүртэнүүд дээрэхи ажал муугаар оньһожоруулагдана.

Ажал тухай нитээд дүүрэг даа. Хэлэхэ гэһэн юумэн тухайгаа бэшэһүүб.

Манай колхоздо жэл бүри дунда һургуули дүүргэһэн залуушуул нютагтаа үлэжэ заншаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ Баянголомнай залуушуул ехэл олошорһон. Колхозой бухы гүүртэ болон отаранууд дээрэ залуушуулые хаража болохо. Залуу механизаторнуудшье бии.

Нёдондо һургуули дүүргэһэн залуушуул түрэл колхоздоо баһал үлэһэн байха. Тэдэнэр мүнөө колхоздоо амжалтатайгаар ажаллана. Жэшээнь, Ира Жигжитова, Соня Доржиева гэгшэд Үржэлэй томодхогдоһон фермэдэ һаалишанаар ажаллана. Манай гүүртэ дээрэ залуу һаалишад олон. Нёдондоной һурагшадаа Дышигма Ринчинова фермымнай тугалнуудые харуулна.

Үнгэрһэн жэлдэ дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад хонин ажалдашье олон ороо. Тэдэнэр дуршэл шадабритай хонишод боложо байнхай. Жэшээнь, Энгельсина Цыренова мүнөө жэл хусануудай отара даажа абаһан. Харин Сасэгмаа Ламуева хурьга түрүүшынхээ абалсаба.

Эдэнэймнай дунда механизатор мэргэжэлтэй хүбүүд олон. Бальжинима Запаев, Владислав Чи-Зэ, Максим Агеев гэгшэд ёһотойл механизаторнууд боложо ябанхай.

Зүгөөр зарим хүбүүд, басагад түрэл колхозоо орой нэгэ жэл хүдэлөө болоод, дээдэ һургуулида оношохёо түхеэржэ байнад. Һаяд дуршэл шадабритай боложо байһан аад, хэжэ байһан ажалаа орхижо ошохэнь харамтай. Эдэнэр үшөө 1—2 жэл колхоздоо хүдэлөө һаа, наһанайнгаа мэргэжэл олохол һэн. Эдэ хүбүүд, басагадай нэгэнинньшье хэн болохо, ямар һургуулида һураха байһанаа хүсэд һайнаар үшөө мэдэнэгүй.

Хэдэн жэлэй саада тээ дунда һургуули дүүргэгшэд олоороо түрэл колхоздоо 2—3 жэлэй турша соо ажалладаг байһан юм. Тэдэнэр мүнөө булгадаа өөр оорынгөө дуратай институдуудта һурана. Жэшээнь, Итушкина 2 жэл соо колхоздоо ажаллаһанайнгаа һүүлээр худөө ажахын институдта һурана. Энэ басаган өөрынгөө дуратай мэргэжэлээ олоод байхадаа колхозойхидайнгоо зүб харгы заһаншань баяр баясхалан мүнөө хүргэжэл ябадаг. Тэрэнэй ханинар Дансаранова, Очирова гэгшэд баһал 2—3 жэлэй туршада колхоздо ажаллаад, һүүлээрнь дээдэ һургуулида орсоһон.

Дунда һургуули дүүргээд 2—3 жэлэй туршада колхоздоо ажаллахадаа залуу хүбүүд, басагад нэгэшье алдуу гарганагүй гэжэ би һанаха байнаб. Ушар юуб гэхэдэ, эдэ залуушуул колхоздоо хүдэлхэдөө ажабайдалай яһалхан ехэ хэшээл абана бшуу.

Зүгөөр манай колхозой хүтэлбэрилэгшэд гүүртэ болон отаранууд дээрээ залуушуулые бүри олоор үлөөхын тулада хүдэлмэри үшөөл һуулаар ябуулна. Мүнөө жэл һургуулиа дүүргэхэ хүбүүд, басагадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй. БЛКСМ-эй райком болон колхозой правлениин һургуулиа дүүргэхээ байһан һурагшадай дунда хүдэлмэри иигэһээр ябуулжа эхилээ һаань, залуушуул колхозой гүүртэ болон отаранууд дээрэ бүри олошорхо байнал.

Зүгөөр фермэдэ һая ерэһэн зарим хүбүүд, басагад ажалайнгаа урагшаа ябаагүйдэ үрмаа хухэраи, ажалдаа дурагүйдэжэ эхилдэг. Эгээл энэ үедэнь тэдэндэ туһалхал хэрэгтэй.

Айдар залуу наһан баһал хүхнхэ сэнгэхэ үе гээшэ ааб даа. Бидэ комсомолшууд 4—5 жэлэй саада тээ колхоз, аймаг дотороо шуураатайл ябагша бэлэйбди. Намтай хамта тиихэдэ эгэшэ дүү Надя, Мария Гилязеванууд ажаллагша һэн. Эгэшэ дүү хоёр мүнөөшье болотор үнеэ һаанаар.

Бидэ тиихэ үедэ колхозойнгоо клуб соо дуу хатар эмхидхэдэг, холын гүүртэ болон отаранууда концерт табидаг байнамди. Харин мүнөө манай колхозой комсомолшууд эдэбхи үүсхэл багатай болонхой. Клубаймнай дэргэдэхи уран һайханай самодеятельностиин булгэмэй худалмэри хүсэд һайнаар ябуулагданагүй. Комсомолшуудта үдэшэ бүри клубтаа сугларжа, концертнуудые бэлдэхэ арга боломжо бии. Тэд хэншье энэ худалмэри хүтэлбэрилнэгүй.

Хэдэн жэлэй саада тээ Баянголой залуу механизатор, малша, хонишо хүбүүд үбэлэйшье, зунайшье үедэ спортивна секциде ябадаг байһан. Тиихэдэ манай колхоздо спортсменүүд тон олон байһан юм.

Мүнөө колхоздомнай иимэ юумэн гэжэ үгы. Энээнһээ байтагай зарим гүүртэ болон отарануудта газетэ, журнал хүсэд һайнаар асарагданагүй. Залуушуулда таараха хубсаһа хунаршье манай магазинуудта хомор.

Колхозоймнай һаалиин гүүртэнүүдтэ хамта дээрээ 70 гаран һаалишад тоологдоно. Эдэнэймнай орой 20-ниинь залуу хүбүүд, басагад юм. Эдэ дурдагдаһан асуудалнуудые дары шиидхэжэ эхилээгүй һаамнай, залуу һаалишадай олошорхонь бэрхэтэй.

Е. СОДНОПОВА,
Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша һаалишан, аймагай Советэй депутат.

Агафоновтоной бүлын зургаан хүн 1-дэхи СМУ-гай барилгашадаар худэлнэ. Эгэшэ дүү Галина, Любовь гэгшэд гэрэй доторхи хэрэгэлнүүдые хэжэ гарһаа гаргана. Тиихэдэ аха дүүнэр Михаил, Иннокентий, Егор гурбан комплексно бригадын гэшүүд. Тэрэ бригадые бүлынь эгээн аха хубуун Прокопий Данилович толгойлно.

Эдэнэрэй бултанайнь ажал хэрэг бүтээвэтэй, үйлэдбэриин эрхим худэлмэришэд юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): бригадир Прокопий, бригадынь модошо дархэшуул Михаил, Егор Афанасьевтан.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

КПСС-эй ЦК-гай МАРТЫН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛЭН

ТУСХАЙ ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР МЭРГЭЖЭЛГЭ— АМЖАЛТЫН ЭШЭ ҮНДЭҺЭН

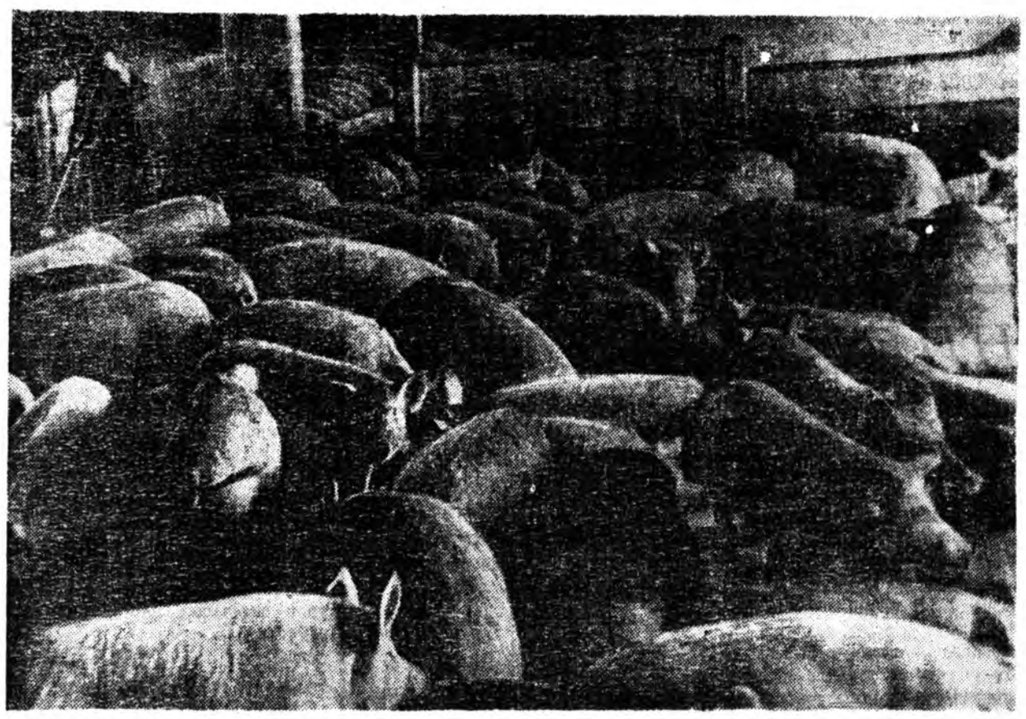

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозой гахайн фермын нэгэ цех.

Харин хэрэгээ зүбөөр эмхидхэжэ, мэргэжэл түгэсөөр эрхилбэл, нугаһа үсхэбэрилгэ эндэхи нютагай эрхэ байдалда эгээл ашаг олзотой һалбари болохо арга боломжотой байһан. Тиигэжэ энэ совхоз шубуунай мяха үйлэдбэрилдэг мэргэжэлтэй болохоор саашанхи зорилгоёо тодорхойлһон юм. Кабанскынхидай зүб шэглэл хараалһыеҺь нэгэ жэшээгээр баримталая. Тус ажахы 1961—1963 онуудай үедэ нугаһанай һалбари эрхилхэдээ 358 мянган түхэригэй гарзада орохон байгаа. Тиихэдэ энэ һалбарида хүсэд мэргэжэгүй, ёһотоор анхарал табигдадаггүй һэн. Харин удаадахи гурбан жэлэй туршада (шубуу үсхэбэрилгые гол һалбари болгоод байхадаа) хамтадаа 335 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан байха юм. Энэмнай мэргэжэһэнэй үрэ дүн. Үшөө нэгэ ондоо жэшээ. 1964 он болотор энэ совхоз арбаад мянган центнер мяха жэл соо абадаг һаа, харин 1966 ондо тэрэнээ 17.580 центнертэ хүргэһэн. Тэрэнэйнь 9.904 центнер шубуунай мяхан.

Нэгэ хэдэн үгэ дүрбэдэхи ажахы — Ойморой совхоз тушаа зорюулая. Энэмнай 1964 он болотор экономико һулатай, гээгдэнги ажахы гэжэ тоологдодог һэг. Үнэхөөрөө алишье һалбариинь үрэ дүнгые харахада, хоохон гарзаһаа бэшэ юумэн үгы бэлэй. Энэ ажахын экономикые бэхижүүлхэ зорилгоор хэмжээ ябуулганууд зохёогдоо, мүн лэ тусхай мэргэжэлтэй болгохо хүдэлмэри ябуулагдажа эхилһэн. Тиихэдээ эндэхи эрхэ байдалые мүн лэ хараадаа абажа, үхэр, гахай, хони, шубуу (тахяа) үсхэбэрилхэ аргатай гэжэ тоологдоо. Зүгөөр үхэрэй тоо толгойе нэгэ хэмдэ байлгаха. Эндэ гахай олон болгохо арга ехэ. Тиихэтэй хамта энэ совхозые поршоохо абаха мэргэжэлтэй болгохоор шидхэбэри абтаа. Тэдэнээ эхэлээ һалгаатарнь өөһэдөө харууһалаад, удаань шахан тарималуулхыень Шергинскэ совхоздо тушаадаг гурим тогтоогдонхой. Тэрэ хэлсээнэй ёһоор оймороймхид урзанда 4.159 поршоохо тушаажа, энэ наймаанһаа зуугаад шахуу мянган түхэригэй сэбэр олзо оршолһоҺ. Гэбэшье тэрэ гурим мүнөө хазагайруулагданхай. Аля болохо шалтагааннаа уламжалан, мүнөө Ойморой совхоз өөрөө гахайгаа шахана. Тиимэһээ энэ ажахые нэгэ һалбарида мэргэжэнхэй гэжэ хэлэхын аргагүй. Харин нүгөө гурбан совхознай тусхай мэргэжэлтэйгээр үйлэдбэреэ эрхилхэ замда шиидэн ороо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тэрэ мэргэжэһэн ушарыень нэгэ нимэ жэшээгээр батадхан харуулая. Кабанскын совхозой нёдондо абаһан мал ажалай продукциие саашань худалдажа оршолһон бүхы олзынь 54,4 процентнь иматтал шубуунай мяханһаа абтаа. Шергинскэ совхоздо гахайн мяханһаа абтаһан олзонь 65,2 процент, Байгалай совхоздо һүнһөө оршологдоһонинь 50,1 процент болоно. Нихэлээрээ ажахыгаа ямар нэгэн нютагай эрхэ байдалда тааралаһан һалбарида мэргэжүүлхэ гэһэн зорилгоёо хүсэндэнь хүргэжэ, урагшаа лаб бата алхам хэжэ байна гэжэ ойлгохоор бёлоно

Зүгөөр дээрэ хэлэгдэһэн эдэ тоо, баримтанууд хадаа ганса үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин юрэнхы хэмжээнэй нилээд дээшэлжэ, элбэг дэлбэг боложо байһые харуулна. Харин энэ үргалтын нүгөө талань, экономическа шэнжэ шанарынь ямар удхатайб, үрэ дүнгынь үйлэдбэриин хэрэг үйлэдэ хайшаагаар нүлөөлнэб гэжэ хаража үзэхэ шухала болоно. Мэргэжэлтэй болохын тула экономическа һайн үрэ дүн туйлаха, ажахыгаа бэхижүүлхэ шухала.

Теэд тэрэ талаараа ямар гээшэб, тусхай мэргэжэлдэ үйлэдбэреэ оруулжа худалһэндөө ямар амжалта туйлабаб гэһэн асуудалнуудта харюу үгэхэ хэрэг гарана.

1965—1966 онуудта абаһан продуктнуудые дунда зэргээр нэгэ жэлдэ оруулаад, 1963 ондо үйлэдбэрилһэн продукциин хэмжээнтэй сасуулхада нимэ хэмжээнэй продукци үлүү ехээр абтаба гэбэл:

	абалга		худалдалга	
	центнер	процент	центнер	процент
Орооһон	94110	40	26240	—
Хартаабха	39880	98	29250	250
Мяхан	17961	62	15012	55,7
тэрэ тоодо гахайн	10740	197	—	—
шубуунай	5422	119	—	—
үхэрэй	3561	24	—	—
Һүн	24070	28	26513	40
Үндэгэн (мянгаар)	616	23	395	22

Продукци абалгын хэмжээнэй ехэ болоһоной эзргээр ажалай бүтээсэ эрид дээшэлһэн, продукциин единицэ бүхэндэ гаргашалагдадаг ажалай, мүнгэн зөөрини хэмжээн нилээд доошоо орохон. Тэрэнһээ уламжалан, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн эли бодо хямдарһан байна. Тэрэ хубилалтые бүхы аймаг дээрэ хаража үзэхэ болоо һаа, нэгэ центнер продукциин өөрынь үнэ сэн нимэ хэмтэй хубилалтада орохон гэбэл (түхэригөөр):

	1963 он	1966 он
Орооһон	6—25	5—06
Хартаабха	9—60	8—51
Үхэрэй мяхан (нэмэлтэ шэгнүүр)	109—34	93—02
Гахайн мяхан	167—23	113—07
Хониной мяхан	72—57	75—68
Шубуунай	122—92	78—79
Һүн	20—32	16—36
Нооһон	362—85	383—18
Үндэгэн	95—33	62—98

Малай гүүртэнүүдые томодхожо, тэндэ эл дэб янзын оньһон түхеэрэлгэ тодохо, тиигэжэ фермэ дээрэхи хүндэ хүшэр хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха аргатай болобо. Энэ хэмжээнэй ашаар продукци үйлэдбэрилгэдэ гаргашалагдадаг салин хүлһэнэй хэмжээн жэл бүри бага болоно. Жэшээнь, 1963 ондо нэгэ центнер гахайн нэмэлтэ шэгнүүрэй түлөө 35 түхэриг 50 мүнгэн салин хүлһэндэ үгтэһэн һаа, нёдондо 18 түхэриг 55 мүнгэндэ орохон жэшээтэй. Тэрэшэлэн энэ үедэ малай тэжээлэй өөрынь үнэ сэнгэй нилээд хямдарһанай, мүн тэрэнээ зүбөөр буйлуулжа, амта шэмынь шанаржуулдаг болоһоной эзргээр һу, мяха, үндэгэ абалгада зорюулһан тэжээлэй гаргашын хэмжээн һураггүй бага болоо бшуу. Энэ үедэ центнер гахайн нэмэлтэ шэгнүүртэ гаргашалһан тэжээлэй сэн аяар 30 түхэригөөр доошоо орохон байна. Инмэ жэшээнүүдые алишье продукт абалгаһаа баримталжа болоно.

Эдэ нэгэ хэдэн жэшээнүүдэй эсэстэ богонихоноор тобшолол хэхэдэ, аймагай совхозууд 1963 ондо 1419 мянган түхэригэй, 1964 ондо 906 мянган түхэригэй гарзада орохон һаа, харин 1965 онние 54 мянган түхэригэй, тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлые 125 мянган түхэригэй олзотойгоор дүүргэһэн байна бшуу. Орооһо таряа хуряалга, һу һаалга, гахайн, шубуунай мяха, нооһо, үндэгэ абалга олзотой һалбари боложо шадаба.

III. АМЖАЛТЫН НҮХЭСЭЛ — ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Манай аймагай совхозуудай гээгдэлһээ гаража шадаһан, үйлэдбэреэ ашаг олзотойгоор эрхилдэг болоһон энэ һайн жэшээ иматтал ажахы бүхэнние өөрынь арга боломжоор тусхай шэглэлтэйгээр мэргэжүүлһэнэй аша үрэ мүн. Зүгөөр энэ амжалта зүн дэгээн туйлагдаа бэшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай партийна, хүдөө ажахын органууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри бүтээһэн байна. Ажахын тоосооной зарим зүйлнүүдые нэбтэрүүлхые оролдоо. Нормо болон түлөөһэнэй гурим нарижуулагдаа, һайн үрэ дүнтэй ажалые материальна талаар урмашуулха хэрэг гуримшуулагдаа.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудые, мэргэжэлтэдые экономическа һуралсалда үргэнөөр хабаадуулха зорилгоор элдэб олон арга хэрэглэгдэнэ. Конференци, семинар үнгэргэхэ, кружок болон һургуулида һургаха, ажахынуудта сэхэ ошожо, тэндэхи түрүү дүй дүршэлтэй танилсаха хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэгдэнэ. Тэдэнтэй зэргэ КПСС-эй райкомой бюрогой, аймагай Советэй үзэмжэдэ экономическа хүдэлмэридэ хабаатай олон асуудал зүбшэгдэһэн байна.

Совхозуудай экономическа үрэ дүнгые һайжаруулха хэрэгтэ бухгалтер болон экономистнууд ехэ юумэ хахэ үүргэтэй. Тиимэһээ тэдэнэй мэргэжэлыень дээшэлүүлгэдэ тусгаар анхарэл хандуулагдана. Мүнөө аймагта, мүн совхоз бухэндэ балансова комисси хүдэлнэ. Тэрэ комисси дээрэ совхоз, отделени болон үйлэдбэриин бригадануудай хүтэлбэрилэгшэд квартал бүхэндэ өөһэдынгөө хэрэг үйлэ тухай элидхэдэг гээшэ. Тиихэтэй хамта тус комисси бригада, фермэнүүдэй ажал ябуулгын үрэ дүнгые шэнжэлэн үзэдэг, материал болон мүнгэ зөөриин гаргашын лимидэй хэр зэргээр хэрэглэгдэжэ байһые нариннаар шэнжэлдэг, энэ хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха арга зам заажа үгэдэг.

Совхозуудай партийна организацинуудай экономикын асуудалда анхаралаа онсо хандуулдаг, энэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг болоһоной аша туһань аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүргэлтын ургалтаһаа харагдана. Байгалай совхозой партийна организацин ажал ябуулга тушаа онсо тогтомоор. Эндэхи балансова комиссинин хүдэлмэрние партком зүбөөр хүтэлбэрилдэг. Энэ комиссние совхозой главна экономист нүхэр Морозов ударидадаг. Тус ажахын экономическа үрэ дүнгэй һүүлэй үедэ нилээд һайжарһан ушар энэ комиссинин хэрэг үйлэһөө эшэ үндэһэтэй гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ шухала.

КПСС-эй XXIII съездын, партийн ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, аймагай партийна организаци хадаа ажахын тоосоо нэбтэрүүлгые улам гүнзэгыгөөр эрхилхэ зуураа, тэрэнние нарижуулха, бригада, фермэ, мастерской бухэндэ, автотранспорт ашаглалга дээрэ энэ онол арга дэлгэрүүлхэ зорилго табина. Энээнтэй хамта партийна организацинууд совхозойнгоо үйлэдбэриин гол фонднуудые, капитальна барилгада һомологдоһон мүнгые зүбөөр, аша үрэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө ехэ тэмсэл хэжэ байна.

Ажахы дотороо ямар нэгэн һалбарида мэргэжэхэ гээшэ ехэл удхатай, холын бодолтой зүйл болоно. Энэ хэмжээн ажалые эрдэм наукын үндэһэ һуури дээрэ табиха, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ арга олгоно.

Манай Кабанскын аймагай газар дайда торфоор хэмгүй баян. Нэгэ гектар газарай хүрьһэндэ 40 тонно торфоминеральна үтэгжүүлгэ оруулхада хартаабхын ургаса 50 процентээр дээшэлдэг байһые дүй дүршэл гэршэлнэ. Тиигэбэл гектар бүриһөө адагынь 250 түхэриг сэбэр олзо оршолхо арга олгоно. Энэ баялигые хэрэглэхэ гээшэ манай урдахи гол зорилгонуудай нэгэн.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула хүдөө тосхонуудай ажалшадые элсүүлхэ талаар совхозуудай партийна организацинууд дэлисэ ехэтэй хүдэлмэри эмхидхэн ябуулжа байна. Энэ ушарта экономическа хүдэлмэрние нарижуулан һайжаруулга, тэрэнэй онол аргануудые үйлэдбэри эрхилэлгэдэ үргэнөөр хэрэглэлгэ хадаа шэнэ табан жэлэй түсэбые хүсэндэнь хүргэхэ хэрэгтэ аша үрэтэйгөөр нүлөөлхэ хүсэтэй зэбсэг мүн гэжэ манай совхозуудай ажалшад ойлгожо абаһан хэрэг тэмдэглэхэ уялгатайбди.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэйгээр мэргэжүүлэн эрхилхэ хүдэлмэрээ саашадань улам гүнзэгырүүлхэ, тэрэнэй үндэһөөр газар тарималангай, адууһа малай ашаг шэмые улам элбэгжүүлхэ, экономическа үрэ дүнгүүдынь һайжаруулха зорилго манай аймагай совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд урдаа табинхай. Энэмнай Агуухэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудай нэгэ гол һалаань болоно бшуу.

В. ТИТОВ,
КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь.

I. ШЭНЭ АРГА БЭДЭРХЭ ЗАМДАА

«...Байгаалиин-экономическа зононуудта болон районуудта тааруулан, хүдөө ажахые научна ёһоор шэнжэлэн хүргөөхэ, нютаг нютагай эрхэ байдалда эгээл таатай, эгээл бага гаргашатайгаар абтадаг хүдөө ажахын продуктые үлэмжэ схээр үйлэдбэрилдэг болохын тула хүдөө ажахые эгээн бата найдамтай **тусхай мэргэжэлтэй** болгохо...» гэһэн заабари КПСС-эй программа дотор бэшэгдэнхэй.

Тусхай шэглэлтэйгээр ажахыгаа мэргэжүүлхэ гээшэмнай ямар удхатайб? Энээнние юрэ хэлээр тайлбарилха болоо һаа нимэ: өөрынгөө ажахын али бүхы эрхэ байдалые эрхим һайнаар ашаглаха шадабари, эгээл үндэр баян ургаса үгэдэг ургамалые шэлэн абаха, ашаг шэмэ схээр үгэдэг мал үсхэбэрилхэ хэрэг болоно. Тиигээдшье хүдөө ажахые интенсификацин замда оруулха гэбэл, үйлэдбэреэ ямар нэгэн һалбари эрхилэлгэдэ мэргэжүүлхэ эрилтэ табигдана. Хүдөө ажахын гол һалбаринуудынь хадаа тариаг, мүн мал ажал болоно. Тиигэһэн мүртөө нютагай эрхэ байдалаар тэдэнэй нэгэниинь заатагүй гол һуури эзэлхэ, бусадынь нэмэлтэ болоҺ хамһабарин шэнжэтэй болон хубаарха зэргэтэй.

Совхозуудые ямар нэгэн һалбари эрхилэлгэдэ мэргэжүүлхэ хүдэлмэри манай аймагта ябуулагдажа эхилһээр гурбан жэл шахуу болохонь. Энэ асуудал нэн түрүүлэг, КПСС-эй обкомой бюро дээрэ 1964 оной тэн багаар харагдаа һэн. Тиихэдэ колхозууд дүрбэн тоо совхоз болон хубилаҺхай, урданайхидаал элдэб олон һалбари эрхилһээр байгаа. Тэрэ бюрогой болохын урда тээ совхозуудые ямар гуримаар саашань хүргөөхэ, ямар мэргэжэлтэй болгохо гол зорилгонуудые элирхэйлхэ талаар бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн юм.

Совхозуудые тусхай мэргэжэлдэ оруулха хэмжээ ябуулгануудые зохёохын тулада республикын Госпланай, хүдөө ажахын министерствын, аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагай хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдаһан. Энэ хэрэг шидхэлгэдэ совхозуудай үйлэдбэриин түрүүшүүл, мэргэжэлтэд мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан жэшээтэй. Эмхидхэлэй энэ хүдэлмэринин дүнгые партийна нээмэл суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэһэн байна.

Зүгөөр аймагай совхозууд ойрын үедэ эдлүүрини газарай, илангаяа таряалангай, хэмжээе үргэдхэхэ арга боломжогүй дээрэһээ түсэб зохёоходоо газараа аша үрэ ехэтэйгээр ашаглажа, ургасыень дээшэлүүлхэ зорилго табигдаа. Газарай хүрьһэ һайжаруулхын тулада элдэб янзын минеральна, нютагай үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ, бобово (горох, викэ, донник) ургамалнуудые таряалангай хубаарилгада оруулха хэмжээн харааладаба. Эдлүүриин газараар бага һэн туладаа таряалан паарлаха ябадалһаа арсаха ушартай болонобди.

Совхозуудай үйлэдбэрние тусхай шэглэлтэй мэргэжэлдэ оруулха хэмжээе зохёоходоо, саашадаа адууһа малһаа абтадаг ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ зорилго мүн тодорхойлгодоо. Тиихэдээ бага гаргаша хэжэ, ехэ хэмжээнэй продукци абаха гээшэ гол зүйлынь болохо ёһотой байһан ааб даа. Бүхы арга боломжоёо элирхэйлээд, тоо мэдээень гаргаад байхадаа, шэнэ табан жэлэй эсэстэ, 1970 оной дүнгөөр манай аймагай совхозууд орооһото ургамалнуудай ургасые 37 процентээр, гүрэндэ мяха гушаалгые 36 процентээр, һу — 28 процентээр, хартаабха, овощ бэлэдхэл хоёр дахин ехэ болгохо зэргэтэй болоно. Зүгөөр энэ түсэб иматтал адууһа мал, шубуу үсхэбэрилгые адли тэгшэгэ эрхилбэл, бодотоор бэелүүлэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Энэ зорилгоноо бэелүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһаар байтарнай жэлшье болоодуй байхада КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум зарлагдажа, тэндэ хүдөө ажахын үйлэдбэрние улам саашань хүргөөхэ программа тодорхойлгодобо. Тус Пленумэй шиидхэбэринүүдые манай аймагай ажалшад баяр баясхалантайгаар хүлеэн абаһаниинь элитэ ааб даа. Түсэблэлгын шэнэ гурим, хэдэн жэлэй туршада хубилгадахагүйгөөр табигдаһан бэлэдхэлэй түсэб-захил хадаа үйлэдбэреэ түсэй мэргэжэлтэйгээр эрхилхэ, томодхохо хэрэгтэмнай эршэ хүсэ оруулһан, ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулха, оюун бодолые хүргөөхэ талада үргэн харгы нээжэ үгөө ха юм.

Ажахынуудые тусхай мэргэжэлдэ оруулха талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ байха үедөө хүдөө ажахын али бүхы һалбарини ямар зэргээр эрхилэгдэжэ байһые нарин нягтаар шэнжэлһэн, һалбари бүхэнэй ямар ашаг үрэтэй байхые элирхэйлһэн юм. Тэрэ шэнжэлэлэй дүнгынь бирагүйхэн байшоо. Аймагай дүрбэн совхоз 1963 онние 1.419 мянган түхэригэй гарзатайгаар үгэгэргэһэн. Бүхы үйлэдбэрилһэн продуктнуудһаа гансал орооһон гаргашаяа харюулжа. 223 мянган түхэригэй олзо оруулһан юм. Һу, үхэрэй мяха абалга аяар 900 мянга шахуу түхэриг гарзатай байһан. Гахайн, шубуунай мяха абалга мүн лэ нимэ байдалтай һэн.

Эконом ическа хүдэлмэри һайнаар табижа, ажахын тоосоо үргэнөөр нэбтэрүүлбэл, ажахые зүбөөр эрхилжэ шадаха юм гэжэ КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум зааһан байна. Энэ заабари манай аймагай хүдөөгэй партийна организацинуудай ажал ябуулгын гол шэглэлые тодорхойлжо үгөө.

Һүүлэй үедэ манай совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, дунда шатын тушаалтад оёһэдынгөө ажахын экономикые гүнзэгыгөөр мэдэхэ, шэнжэлхэ, өөһэдынгөө хэһэн юумэнэй тоосоо алишье талаһаань гаргажа үзэхые оролдодог болонхой.

II. МЭРГЭЖЭЛ ОЛОЛГО БА ТЭРЭНЭЙ АША ҮРЭ

Совхозуудые тусхай шэглэлтэйгээр мэргэжүүлхэ талаар хүдэлмэриин эхилжэ байха үеэр ажахынуудай үсөөхэнөөршье һаань, тэрэл бүриин мал баридаг, мүн шубуудтай байгаа. Инмэ жэжэ фермэ дээрэ ямар нэгэн оньһожоруулга хэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй. Жэшээнь, Байгалай совхоз 7—8 мянган тахяатай һэн. Тэдэнэй толгой бүриһөөнь жэл соо арай шамай 45 үндэгэ абадаг байгаа. Иигэжэ энэ һалбари жэл бүри 9—10 мянган түхэригэй гарзада ородог бэлэй Тиимэһээ энэ һалбарие үгы болгожо, үхэрэй тоо толгойе (илангаяа үнеэдэй) олон болгожо, совхозоо һу абадаг шэглэлтэй болгохоор шидэһэн байна.

Шергинскэ совхоз дүрбэ мянгаад хони баридаг һэн. Тэрэнэй харууһаа да 1963 ондо 91,3 мянган түхэриг гаргашалаад, харин нооһо, мяха наймаалжа оруулһан мүнгэниинь 73,5 мянган түхэриг болоһон. Хони адуулхада тааранжатай бэлшээригүй дээрэһээ эндэхид энэ мал удхэхэ ямаршье арга боломжогүй байгаа. Зүгөөр орооһо таряанай бата найдамтай ургаса ходо хуряаха арга шадабаритай һэн туладаа тус совхоз гахай үсхэбэрилхөөр шидэбэ. Хонин ажалые, шубуунай фермые үгы болгоод, үхэрэй толгойе бага зэргэ хорообошье һаа, тэрэ хоролтые гахай үлүүсэ олоор үүхэбэрилгэ харюулха байһандань эндэхид эгигэнэ.

Харин тиихэдэ Кабанскын совхозой эрхэ байдалые хараад үзэхэдэ, эндэ гахай болон хони баринанай дэмы шэнги һэн. Юуб гэхэдэ, хонидо бэлшээри хэрэгтэй. Теэд тиимэ газар байхагүй. Мүн тэрэшэлэн эндэ хоёр мянганһаа үлүү олон гахай барихань баһал таарамжагүй. Нихэлээрээ хэдышье оролдобол, эдэ хоёр һалбари заатагүй гарзатаха байһаниинь эли байгаа. Гахай олоор бариха гэбэл, хэмгүй ехэ барилга бодхоохо шухала. Тэрэ барилгада гаргашалһан мүнгэниинь ойрын жэлнүүдтэ харюулагдахань бэрхэтэйл һэн.

Һүүлэй һүүдлэ тэрэнэй хэһэн багууд хэлэжэ эхилһэн юм. Молдавиин уран зураашадай гурбадахи съезд дээрэ Глеб Саинчук баг халат хоёрые үмдөөд, нүхэдэйнгөө аяг аашые тон бэрхээр һажаһан юм.

1964 ондо Кишиневой уран һайханай музей соо Глеб Саинчугай «карикатура, шарж, багууд» гэһэн выставкэ нээгдэ һэн. Энэ выставкэ айхабтар амжалгатайгаар үнгэрһэн юм. Глеб Саинчугай бэлиг шадабари тухай гансашье Молдавида бэшэ, хаа хаанагүй хэлсэжэ эхилһэн. Тэрэнэй зураануудай выставкэнүүд Москва, Одесса, Баку, Ригэ городуудта амжалтатайгаар үнгэрөө.

Манай Совет орон болон харинн гүрэнүүдэй искусствын элитэ ажал ябуулагшад — С. Рихтер, И. Акимов, Н. Коржавин, С. Михалков, Р. Казакова, М. Марсо гэгшэд Саинчугай бэлиг шадабарида үндэр сэгнэлтэ үгэһэн, хэһэн хүдэлмэринень һайшаан маттаһан байна

Энэ уран зураашын искусство ямар хадаа нимэ ехэ сэгнэлтэдэ хүртэбэ гээшэб?

Глеб Саинчугай хэһэн бүхы бүтээлнүүдыень ёһотойл ажабайдалай арюун һайхан тээшэ уяалһан удха түгэлдэр искусство болоно.

Тэрээнһээ гадна, Саинчук хүнние бэшэндэ орходоо ондоохоноор, өөрынхеэрээ хаража, тэрэнэй ямар нэгэ энеэлдэтэйхэн, онсо өөрынь шэнжэ оложо тэмдэглэһэн байдаг.

Би зарим тэды дутагдалтайхан хүм даа, бэшэ талаараа сэбэр сэхэб. Теэд дутагдалгүй һаа, ороёдоо һонитүй байха һэм, мүнөө дутагдалыемни наада хаража энеэлдэл, тэрэмни үнэхөөрөө энеэлдэгэйл» — гэжэ Саинчугай хэһэн багууд эли тодоор хэлэжэ байһан шэнги. Бидэ нээрээшье үнэн зүрхэнһөө энеэлдэдэгбди.

Ганса багуудынь олон юумэн тухай хэлэжэ үгэнэ: Саинчук ажалай амта һайн танидаг, ажабайдалай хүндэ хүшэрьешье мэдэдэг хүн гэжэ тодороихой.

Инмэ хүн хүнние наадалжа энеэгээшье һаа, үнэн зүрхэнһөө һайнние һанажа, үнэн сэдьхэлһээ энеэдэг.

Л. ЛАТЬЕВА.
Молдавиин уран зохёолшо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шубуу үхэбэрилдэг мэргэжэлдэ өөрөө Кабанскын совхозой нугаһанай фермэ дээрэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

КАВКАЗА ДАЛИТА БАСАГАН

Гушан жэлэй саана бо ушар.

Мэри Авидзба хада нютаг дайнгаа дундаһаа авиатор б гэжэ шиидэһэн түрүүшын гаан байгаа. Абхаз басагаан лётчик болохо гэжэ хайшаа гэжэ үбгэд, хүгшэд гайхаа-п гээ, шоо үзөө һэн. Урда гээн хэ аманда дуулдаагүй б бшуу. Теэд Мэри һанаһандаа рэжэ шадаа. Батайдахи нинда һургуули амжалтагайгаар гээд. Түрэл Абхазидаа лётчи структор боложо бусаба. С мнин аэроклубта залуушуулы молёдоор нинджэ һургаха бари үгтэбэ.

Ленинградта. Сэрэгэй-мед скэ академидэ тэрэ басаганай ража байхадань, дайн ахи Фашистнууд хайра гамгүйгөө родые буудажа оробо. Город б болгогдоо. Тэрэ үеэр дайс агаарһаа сохилто хэхын т ри самолёдто һуухаар эрм тэгүүлдэг байгаа.

Эхэнэриүүдэй авиационно ч нуудай эмхидхэгдэһэн тухай лахада, һүниин бомбардиро гуудай полкдо ошохо зүбшөөл ба. Батайскда суг һураһан т басагадтаяа уулзаа.

Мэри Авидзба тулалдаанда гэнтэ бэшэ хабаадалсаһан юм. докия Бершанскаягай полкы сагадтай хамта Кавказые су лэлсэһэнэйнгөө һүүлээр Кр Днепр шадар, мүн фронтын б участогуудаар дайсадта эсэ шанга сохилто хэлсэһэн.

Гвардиин лейтенант Мэри А зба 477-дахин агаарта гаража тонно бомбо фашистнуудай о руу хаяа. Дайшалхы даабари даа амжалтатайгаар дүргэдэг һанай түлөө Мэри Эсэгэ орд хамгаалгын хоёр орденоор, х медальнуудаар шагнагдаһан

...Нэгэтэ дайшалхы д дүргээд бусажа ябатарнь, санай һомон самолёдыень т гэмтээбэ. Тиигээд газарта б даа, Мэри нюргаяа гэмэлтэ байгаа.

Хани басагадтаа, врачнуу нюргаа гэмэлтэһэнээ мэдүүлэ гөөр нинджэгээ үргэлжэлүү Дайнай дүүрэһэн лэ хойно п питальдо орохон юм.

Мүнөө бологор нюргаа шархиржа үбдэжэл байдаг. Т Кавказай далита басаганай зо хатуу зандаа. Мэри Авидзба Н тор Лакобай нэрэмжэтэ Сухум дунда һургуулида хүмүүжүү хүдэлмэри ябуулдаг—түрэлхэ комитедэй түрүүлэгшэ юм.

Абхазиин Автономито Совет циалис Республикын олонинтэ эхэнэриүүдэй һүниин бомбар ровщигуудай полкын штурман ри Авидзбагай түрэһөөр 50 на най ойе хүндэтэйгөөр тэмдэгл

Мэри Авидзба оронойнгоо бүхэнһөө амаршалгын бэшэгүү абаа. Суг хүдэлдэг нүхэдынь р публикын «Советскэ Абхази» зетэдэ бэшэһэн статья дото «Манай Мэри гайхамшаг зорил юм. Хүндэ, баатарлиг хүби з тай, энэрхы сэдьхэлтэй хүн. Б суг хүдэлдэг нүхэдынь, омогор догбди».

Лев ГОЛЬДИНОВ.
(АПН).

УРАН ЗУРААШЫН ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛ

Глеб Саинчук Молдавидаа гансал ехэнүүд зохёолнуудые бүтээдэг уран зураашаа гэжэ мэдэгдэжэ байһан юм. Тэрээнэй «Архи нэрэлгэ», «Трактористнууд», «Һүнэй фермэ дээрэ» гэһэн зурагууд болон хүдэлмэришэдэй, таряашадай, студентнэрэй портредуудые хараад үзэбэл, Саинчук ажабайдалые, хүн зонние тон хёрхоор, иматтал өөрынхёрээ ойлгодог уран зураашаа гэжэ эли болодог.

Ажабайдалай хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүдтэй тэмсэхэ гээшэ юун бэ, ёһотой ажал хүдэлмэринин аша үрэ юун гээшэб гэжэ һайн мэдэхэ хүнүүд Саинчугай зурагууд дээрэһээ урдаһаамнай хаража, зүрхэ сэдьхэлыемнай хүдэлгэлэг. Саинчук Молдавидаа ехэ суутай уран зураашаа болонхой. Тэрэнэй портредүүд, зурагууд бэшэ зураашадай хэһэн ажалтай адли шүүмжэлэгшэд болон искусствоведүүдэй бүхы шалгалта, шүүмжэлэл дабажа гаранхай.

Уран зураашын нүхэд гэртэнь гү, али мастерской соонь уулзахадаа «Глеб, шэнэ карикатуранүүдэ харуулыин даа» гэжэ боһодог һэн. Саинчугай нүхэдөө шоглон наадалжа зураһан шарж, карикатуранүүдые харуулхадань, тэрэнь өөһэдыгөө танихадаа, үнэн зүрхэнһөө эльгэ хатан энеэлдэг байһан юм. Эгээл энэ үедэнь уран зураашаа энеэлдэжэ, хүхилдэжэ байһан айлшадаа айхабтар зохидоор, бүри шогтойгоор зураг абажа үрдидэг байһан.

Удангүй газетэнүүдэй болон «Кипэруш» гэжэ сатирическа журналай хуудаһанууд дээгүүр тэрээнэй һүбэлгэн ухаатай, хүхюун шогуурша Пэкэлуш гэдэг гаража эхилһэн юм. Хамагые өөрдог хурса нюдэтэй, мэргэн үгэтэй Пэкэлуш ёһотойл арад зоной дундаһаа гараһан герой болоно.

Он жэлнүүдэй ошохо бүри Глеб Саинчугай ганса соогуур карикатуранууд олошоржол байгаа. Тэдэнэйнгээ багтахаяа болиходо, уран зураашаа хэблэлдэ гаргадаг болоһон.

Гадна саарһаар, керамикаар багуудые хэжэ эхилээ. Тэдэ багуудынь танил артистнууд, уран зураашад, уран зохёолшод хүгжэмшэдтэ адлаар бүтээгдэһэн ааб, шог ёгтотой шарж байһан. Саинчугай багууд, гансал үгэ хэлэхэгүйһөө бэшээрээ зорюулагдаһан хүнүүдтээ аргагүй адли байдаг.

Глеб Саинчугай хэһэн бүхы бүтээлнүүдыень ёһотойл ажабайдалай арюун һайхан тээшэ уяалһан удха түгэлдэр искусство болоно.

Тэрээнһээ гадна, Саинчук хүнние бэшэндэ орходоо ондоохоноор, өөрынхеэрээ хаража, тэрэнэй ямар нэгэ энеэлдэтэйхэн, онсо өөрынь шэнжэ оложо тэмдэглэһэн байдаг.

Би зарим тэды дутагдалтайхан хүм даа, бэшэ талаараа сэбэр сэхэб. Теэд дутагдалгүй һаа, ороёдоо һонитүй байха һэм, мүнөө дутагдалыемни наада хаража энеэлдэл, тэрэмни үнэхөөрөө энеэлдэгэйл» — гэжэ Саинчугай хэһэн багууд эли тодоор хэлэжэ байһан шэнги. Бидэ нээрээшье үнэн зүрхэнһөө энеэлдэдэгбди.

Ганса багуудынь олон юумэн тухай хэлэжэ үгэнэ: Саинчук ажалай амта һайн танидаг, ажабайдалай хүндэ хүшэрьешье мэдэдэг хүн гэжэ тодороихой.

Инмэ хүн хүнние наадалжа энеэгээшье һаа, үнэн зүрхэнһөө һайнние һанажа, үнэн сэдьхэлһээ энеэдэг.

Л. ЛАТЬЕВА.
Молдавиин уран зохёолшо.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ ХИНАЛТЫН КОМИТЕДТЭ

МИНЕРАЛЬНА ҮТЭГЖҮҮЛГЭДЭ—НИИТЫН АНХАРАЛ

Республикын колхоз, совхозуудта болон «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй предприятинуудта минеральна үтэгжүүлгэнэй али зэргээр ашаглагдажа байна тушаа арадай хиналтын комитетуд ургэн шалгалта хэһэн байна.

Республикын арадай хиналтын комитет өөрынгөө заседани дээрэ хиналтын дүнгүүдые һаяхан зүбшөөн хэлсэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха, ашаглаха хэрэгсэлнүүдэ тэрэ олон дутагдалтайе усадхаха талаар бодото шийдвэрүүдые хараалһан тогтоол гаргаһан байгаа. Тэрэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ:

Минеральна үтэгжүүлгын зүйлэй зүбөөр хадагалха тушаа республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэл мүртэй хэмжээ абанагүй. Тиимээ асарагдаһан минеральна үтэгжүүлгэнүүд түмэр замай станциудаа дээрэ газарта буулгагдаад, дүрбэлжэ хушалта, һарабшагүй зандаа газарта гутажа хэбтэхэнь ихэнэ. Гадна тэрэниие тон һаалтар буулгажа, мэшээгүүдыень хаяа, гоожуулна, хоорондонь холдуулна.

Мүн «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделениинүүдтэ үтэгжүүлгын һаан, гаргашалагдаһан тухай мэдэгдэл, тоосоон тон хангалтай, зөбигданхай. Мухар-Шэбэрэй, Кижингийн зарим ажахынүүдта үгтэгдэн үтэгжүүлгын зүйлые буруулжа, тэд ондоо зүйлөөр бүридхэжэ бэшэһэн баримтануудые элирүүлэгдэбэ.

Колхоз, совхозууд олонхи ушарта үтэгжүүлгэ хадагалха тусхай складгүй дээрэһээ газаагуур хаяна, гутаана. Абаһан үтэгжүүлгэнүүдээ ашаглахадаа агротехническэ заабарине хазагайруулдаг, намарайгэ саг болзортоо ашаглагдаагүй. XXI партсъездэй нэрэмжэтэ колхоз 30 тонно мочевиные огто ашаглангүй гурбан жэл соо хэбтүүлээ. Мүнөө тэрэнь шанараа гээжэ, хэрэггүй болоо. Мүн Калининай нэрэмжэтэ, «Рассвет», «Дружба» колхозуудта тус бүридэнь 30—40 тонно мочевинэ ашаглагдангүй паарта багаар оруулдаг байна. Нилээд ехэ хэмжээнэй үтэгжүүлгэ жэл бүри хэрэглэгдэнгүй үлэжэ, үнэтэ шанараа гээнэ.

Урда жэлынь хэрэглэгдээгүй үлэһэн. мүн 1966 оной түрүүшыг хахадта абтаһан — 24 мянган тонно үтэгжүүлгэ республикын колхоз, совхозуудта нёдондо жэл ашаглагдаха ёнотой байһагаа миил 15 мянган тонно гэхэ гү, али 62,5 процентнь хэрэглэгдэһэн байгаа.

Бэшүүрэй аймаг минеральна үтэгжүүлгэ илангаяа муугаар ашаглаа. Тэндэхи ажахынууд үнгэрэгшэ оной хабар-зунай үедэ 2,5 мянганай орондо миил 1.728 тонно хэрэглээ. XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 189 тонно, «Дружба»—184, «Победа» колхоздо 118 тонно минеральна үтэгжүүлхоёр жэлһээ дээшэ хэбтэжэ байха юм. Бэшүүрэй совхоздо 8 тонно азотно үтэгжүүлгэ, Дзержинскын нэрэмжэтэ совхоздо, «Дружба» колхоздо аминна дабһан баһал дүрбэн жэл шахуу дарагдаа.

Хяагтын, Улаан-Удын, Зэдын, Кабанскын аймагуудай ажахынуудта мүн лэ үүмэрхүү дутагдалнууд бии.

Газарай хүрьһэ тодорхойлһон картограммануудаа олохон ажахынуудта бии. Теэд үтэгжүүлгэ хэхэдээ мэргэжэлтэд тэдэниие баримталдаггүй. Мүнөө хүрэтэр картограмматайшье болоодүй ажахынууд олон.

Үтэгжүүлгэ оруулхада хэм хэмжээень баримталдаггүй, холисо буруугаар хэхэ ябадал захаһаал дайралдана.

Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хадагалха, ашаглаха хэрэгые хаюусаһан тусхай хүн олонхи колхоз, совхозуудта томилогдоогүй байнаар.

Ажахынуудай, үйлэдбэриин управлениинүүдэй, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй агрономууд, мэргэжэлтэд үтэгжүүлгын удха шанар, тэрэниие ашаглалгын түрүү дүй дүршэл тухай ойлгуулламжын хүдэлмэри һулаар ябуулга. Үтэгжүүлгэ ашаглалгын заабарине буруугаар бэелүүлдэг ябадалтай тэмсэдэггүй байна.

Минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр хэрэглэхэ талаар республикын зонын агрохимлабораториин (даагшань нүхэр Бекетов), үрэһэ шалгадаг районуудтахи лабораториинуудай агроһомууд, агрохимигүүд колхоз, совхозуудта һайнаар туһалнагүй.

Республикын колхоз, совхозуудта, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй предприятинуудта минеральна үтэгжүүлгэнүүдые бүридхэхэ, зөөхэ, хадагалха, ашаглаха ябадалай тон хангалтагүй, олон томо дутагдалнуудтай байһанда Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министр нүхэр Игнатьевай, республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр Довганнин анхаралые хандуулан, арадай хиналтын комитет һануулба.

Үтэгжүүлгын тонно бүхэниие зүбөөр хэрэглэхын тула үйлэдбэриин управлениинүүдэй, колхоз, совхозуудай болон «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй главна агроном нүхэр Иванов, республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй главна агроном нүхэр Довганнин, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр Иванова, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй главна агроном нүхэр Таряшанова, эндэхи «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй главна агроном нүхэр Иванова хатуу донгодолго, үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Матвеевтэ, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй эрхилэгшэ нүхэр Басановта һануулга үгтэһэн байна.

Республикын ажахынуудые гадые хатуу харюусалгада, тэрэ тоо до материальна харюусалгада хаабадуулжа байхыеҺ аймагуудай арадай хиналтын комитедүүд уялгалагдаа.

Үтэгжүүлгын талаар арадай хиналтын тусхай постнуудые колхоз, совхоз болон «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй предприяти бүхэндэ байгуулхыень арадай хиналтын бүлгэмүүдтэ дурадхагдаа.

Бэшүүрэй, Түнхэнэй, Улаан-Удын аймагуудай арадай хиналтын комитедүүд минеральна үтэгжүүлгые ажахынуудай али зэргээр хадагалжа, ашаглажа байһаниие шалгажа, элирһэн дутагдалнуудые өөһэдыгөө заседани дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, олон алдуунуудыень зайсуулһан, зарим зэмэтэ нюурнуудые хатуу харюусалгада хаабадуулһан, мүн энэ асуудалаар аймагайнгаа партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудта өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые оруулһаниинь һайшаалтай гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Республикын хүдөө ажахын министерство, «Сельхозтехникэ» нэгэдэл, мүн Бэшүүрэй үйлэдбэриин управлени хадаа дурсагдаһан асуудалаар ямар хэмжээнүүдые абаһан тухайгаа арадай хиналтын комитедтэ 1967 оной июниин 15-да элидхэхэ ёнотой гэжэ республикын арадай хиналтын комитедэй тогтоол дотор заагдана.

КАРАКАЛПАКСКА АССР. Таушиска ГРЭС-эй 3-дахи ээлэй барилга Аму-Дарья мүрэн адаг багта эхилээ. Агууехэ өбрнин һайндэр хүрэтэр нэгэн блогынь хүдэлжэ эхилхэ. С-эй бүхы агрегадуудай ашаглада үгтэхэдэ, энэ станци авмито республикын элшэ хүсэ томо центр болохо юм. Туркмин хойто талын районуудай, ремскэ областиин промышленность предприятинууд эндэһээ ток абаха байна. Зураг: циркулярна водопроводые баралга.

ТАСС-ай фотохроника.

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАНАБДИ

АГУУЕХЭ Октябриин социалис революциин алдарта ойе манай Ехэ-Куналейн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд баяртайгаар, жаргалта байдалаа магтан үгтажа байна. Мүнөө үедэ колхознай оньһого техникээр зэбсэгжэнхэй, эрдэм наукын үндэһөөр үйлэдбэреэ эрхилдэг, электрын элшэ хүсэ үргэнөөр хэрэглэдэг ажахы болонхой.

Артелиин тарималан дээрэ элдэб түхэлэй 41 трактор, ороһоной болон силосэй 30 комбайн, хэдэн олон бусад машинануудтай хүдэлгэгдэнэ. Энэ хүсэтэ техникые бүтээсэ ехэтэйтээр хүдэлгэхэ механизаторнууд нютагтамнай урган гараа. Трактористнууд Кирилл Осипович Ивлев, Родион Лавренович Сластин, Павел Архипович Гребенщиков болон комбайнернууд Кирилл Максимович Солодухин, Василий Иванович Голендухин, Гордей Денисович Филатов болон бусад колхознигуудайнгаа дунда эгээн хүндэтэй зон.

Эдэ бүгэдэһөө гадна колхоздомнай ашаанай 28 автомашина, хэдэн хүнгэн автомобиль бии. Автомашинануудаа байлгаха һайн гараж 1966 ондо баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Жолоошодой ороддосотой һайнаар ажаллаһанай эсэстэ нёдондо аяар 37600 гаран тонно ашаан зөөгдэһэн байна.

Колхозой үйлэдбэриин һалбари бүхэндэ тооной электрын элшэ хүсөөр хүдэлгэгдэдэг мотоорнууд байха. Жэшээнь, электрын хүсөөр модон хүрөөдэгдэнэ, һаалиин фермэ сооха аргал шэбхэ сэбэрлэгдэнэ, мүн бусад олон хүдэлмэри хэгдэнэ.

Трактор, машинануудай олошорһон, механизаторнуудай мэргэжэл шадабариин дээшэлһэнһээ боложо, тарималан дээрэхи хүдэлмэри түргэнөөр, һайн шанартайгаар, гарза багатайгаар хэгдэдэг болоо. Мүн газарай хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ, аммиагтай уһан жэл ерэхэ бүри ехээр хэрэглэгдэнэ. Нёдондо 2206 центнер минеральна үтэгжүүлгэ, 1976 центнер аммиагтай уһан хүрьһэндэ оруулагдаа һэн. Энэ жэлдэ нимэ үтэгжүүлгэнүүд улам ехэ хэрэглэгдэхээр хараалагдана. Гэхэтэй хамта тарималан ажалдаа зүб севооборот баримталдаг болонхойбди. Тиигэжэ үнгэрһэн жэлдэ шэниисын тарилгын гектар бүриһөө 13 центнер ургаса абтаа гэхэ гү, али бүхыдөө 46.500 гаран центнер шэнийсэ амбаарлагдаһан. Ургасаяа дээшэлүүлжэ шадаһанай ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ ороһо тарыа гүрэндэ худалдаха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, бүхыдөө 17.128 центнер тарыа тушааһан байнабди. Ажахымнай энэ һалбари ашаг олзо ехэтэй байһаар. Нёдондо ороһо тарыа худалдажа, хамтынгаа жасада 459 мянга гаран түхэригэй сэбэр олзо оруулагдаа. Тарыан ажалда ябаһан хүнэй нэгэ үдэртэ 14 түхэриг 40 мүнгэнэй продукци абтаа гэжэ тоологдонхой. Зүгөөр мал ажалда тэрэмнай 8 түхэриг 20 мүнгэнэй продукци болоно. Энэмнай юу харуулнаб гэхэдэ, газар тарималангай ажалда машина техникэ булюу хэрэглэгдэжэ, ажалай бүтээсэ үлүү дээгүүр байна бшуу.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшыг жэлдэ мал ажалаа хугжөөхэ галаар зарим тэды амжалта түйлагдаа. Мүнөө үедэ колхознай 5 мянгаад хонитой, 2 мянгаад үхэртэй, мянгаад гахайтай, 300 гаран моритой, 10 мянга гаран үндэгэлдэг тахиатай юм. Эдэ малайнгаа ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлһэнэй ашаар гүрэндэ мяха, һү, ороһо, үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байнабди. Илангаяа ехэ илалта үндэгэ абалгаар түйлагдаа. Нёдондо манай шубуушад бүхыдөө 1 миллионһоо үлүү үндэгэ абажа туашаагаа гэхэ гү, али тахяа бүриһөө 121,3 үндэгэн суглуулагдаа һэн. Ойн баярай жэлдэшье шубуушаднай ороддосотойгоор ажаллажа байнхай. Үнгэрһэн хоёр һарын туршада гүрэндөө 200 мянган үндэгэ туашаажа, хахад жэлэй түсэб бэелүүлэгдээ. Апрелиин 1 хүрэтэр бүхыдөө 300 мянган үндэгэ худалдажа, бүхэли жэлэй түсэб дүүргэгдэхээр байна. Колхозоймнай 1-дэхи фермын шубуушан Крестинья Григорьевна Сазонова олоной найдабарида хүртэжэ, Буряадай АССР-эй Верховно Советтэ депутадаар һаяхан һунгагдаа.

Теэд энээгээрээ һанаагаа амарнагүйбди. Энэ жэлдэ үшөө 20 мянган дальбараа абажа дэгжээхэ түсэбтэйбди. Тиигэжэ хойто жэл 12—13 мянган эмэ тахяатай боложо, тус бүриһөөнь 130—140 үндэгэ абажа шадабал, энэ һалбариһаа олзо доход бүри ехээр орохо байһаниинь дамжаггүй. Нёдондо тахяагай фермэнүүдһээ зуу мянган түхэригэй олзо ороһон гэхэ гү, али 61 мянган түхэригэй сэбэр олзо абтаа. Энэнь нэгэ түхэригэй гаргашада 2 түхэригэй олзо ороһон зэргэтэй. Саашадаа шубуунай фермэ үргэдхэхын тула мүнөө шэнэ байра түхеэржэ дүүргэхээ байнабди.

Һүүлэй жэлнүүдтэ гахай үсхэбэрилхэ хэрэгтэ анхарал табигдадаг болоо. Нёдондо гахай шахан таргалуулжа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадагдаа гээшэ. Колхозой эрхим гахайшан Афимья Васильева даалгагдаһан эхэ гахайнуудһаа 324 поршоонхо абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр томо болгоо.

Артелиимнай олзо оруулдаг һалбариин нэгэн—хонин ажал болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө 90 хурьган тулжүүлэгдэһэн байбал, байгша ондо баһал тэрэнһээ дутуугүй, бүришье үлүү абтахаар. Һүүлэй мэдээгээр артелиимнай хонишод зуун хонин бүриһөө 81 хурьга абанхай. Тиихэдэ ахалагша хонишон Георгий Иванович Рыжаковой бригада нёдондо зуун хонин бүриһөө 104 хурьга абаха, бүхы бусад түсэб-даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн. Энэ отарынхид хонин бүриһөө 4,4 килограмм нооно хайшалаа. Мүнөө жэл энэ бригада баһал һайнаар ажаллана. Тиигэжэ хонин ажалһаа үнгэрэгшэ жэлдэ 17 мянга гаран түхэригэй олзо ороһон.

Манай хозой мал ажалай гол һалбари—эбэртэ бодо мал болоно. Колхозой правлени, малшад үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ талаар яһала оролдоо. Энээнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1600 килограмм һү һааха гэһэн түсэбөө дүүргэжэ шадаабди. Илангаяа артелиин 1-дэхи һаалиин фермын коллектив оролдосотойгоор хүдэлжэ гараа. Энэ фермынхид үнеэн бүриһөө 1891 литр һү һаажа, колхоз соогоо эрхимлөө. Һаалишад Прасковья Федотова, Прасковья Колендухина гэгшэд үнеэн бүриһөө 2500—2450 литр һү һаана. Мүн хоёр мянган литрһээ дээшэ һү һааһан малшад, һаалишад олон. Һү абалгые дээшэлүүлгэдэ мал адуулагшад ехэ үүргэ дүүргэнэ. 3-дахи фермын малшад Василий Потапович Алексеевэй ударидалга доро баһал урагшатай һайнаар ажаллана. Эндэхи түрүү һаалишад үнеэдээ зүбөөр эдеэлүүлжэ, харууһалжа, тус бүриһөөнь 2 мянга гаран килограмм һү һаагаа.

Тиигэбэшье мал ажалдамнай хэрэглэгдэгүй арга боломжонууд үшөөл ехэ бии. Зунай сагта үнеэдээ адуулха һайн бэлшээригүй дээрэһээ нилээд ехэ продукци алдагдана. Саашадаа бэлшээри һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха саг ерээ гэжэ һанагдана. Үнеэдэй зуһаха газарта ногоон һолоомо тариха, тэрэниие нэмэлтэ тэжээл болгон үгэбэл зохихо гэжэ һанагдана. Мүн адууһа малай үүлтэр һайжаруулха асуудалда бүри ехээр анхарагдаха болоно. Нёдондонһоо захалжа, мяханай мал үсхэбэрилхэ тусхай фермэтэй болохо хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ захалаа.

Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулжа абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө артелиин гашүүд ороддосотойгоор ажаллана. Малай үбэлжэлгэ, түл абалга урагшатайгаар ябажа байна. Малай ашаг шэмэшье урда жэлэйхиһээ дээгүүр. Гүрэндэ һү худалдаха 1-дэхи кварталай түсэб мартын хорёодоор дүүргэгдэхээр.

Жаһһээ жэлдэ барилга ехээр хэдэг боложо байнабди. Нёдондо 80 эхэ гахай түрүүлхэ шэнэ байра оньһон аргаар тэжээл буйлуулха цехтэйгээр бүтээжэ дүүргэ һэмди. 40 автомашина байлгаха гараж ашаглалгада оруулагдаа. Пионернүүдэй лагерь шэнээр түхеэрэгдээ.

Ойн баярай жэлдэ бүри ехэ барилга хэгдхээр хараалагдаһан. Машина, трактор заһабарилха томо мастерской баригдажа дүүргэгдэхэ. Полевой стан дээрэ механизаторнуудай байшан шэнээр мүндэлхэ юм. Гахайшадай хамтын байра фермэ шадаа бүтээгдэхэ. Зуун үнеэдэй үбэлэй байра, шубуунай фермэдэ шэнэ гэр, эдеэ хоолой зүйл худалдаха магазин гэхэ мэтэ барилгануд бодохо. Энэ ехэ барилга хэхэ материалнуд гол түлөб бэлдэгдэнхэй. Колхознигуудай хүсөөр 2466 кубометр барилтын модон бэлэдхэгдээд, 222 мянган хирпичнэ хэгдээ. Барилгын материалнуудые бэлэдхэхэ худалмэридэ олон колхознигууд шалгаржа гараа. Мүнөө Федос Григорьевич Гребенщиковэй хүтэлбэри доро ажалладаг 11 дархашуул шубуунай шэнэ байра түлэг бүтээжэ байна. Тэдэнэр энэ байраяа 1967 оной апрелиин 10 хүрэтэр дүүргэхээр хараална.

Хамтын ажалай ургаха тудам колхознигуудай олзо, салин хүлһэн дээшэлжэ, тэдэнэр баян дэлгэр һуудаг боложо байна. Колхознигуудта нёдондо үгтэһэн мүнгые 1961 онойхитой жэшэбэл, хоёр дахин шахуу ехэ болоно. Ороһо таряа баһал хоёр дахин шахуу ехэ хубаагдаа. Нэгэ хүнэй үдэр соо худалһэнэйнь түлөө үгтэһэн салин хүлһэ абажа үзэбэл, 1961 ондо 1 түхэриг 79 мүнгэн байһанаа, нёдондо 3 түхэриг 24 мүнгэндэ хүрөө.

Энээнэй хажуугаар хүнүүдэйшье ургана. Дээдэ, дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд жэл бүри олошорно. Мүнөө тиимэ 8 мэргэжэлтэ ажаллана. Нёдондо институт дүүргэжэ ерэһэн С. Е. Мальцев мүнөө колхоздоо главна инженерээр хүдэлнэ.

Саашадаа газар тарималангай, мал ажалай продукци гаргаша багатайгаар аад, ехээр абажа, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха зорилго табигданхай. Тиихын тула хамтын зөөридэ нарин нягтаар хандаха, үйлэдбэридөө түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэхэ байнабди.

Илангаяа байгша ондо—Совет засагай 50 жэлэй ойн баярай болохо жэлдэ хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абаха гэжэ бүхы хүсөөрөө ороддохобди.

М. КОЖЕВНИКОВ.

Улаан-Удын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

БОЛГАРИ

СОФИ. Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалсалга тухай договорой Болгариин болон Советскэ Союзай хоорондо баталагдаһаар 19 жэлэй ойтой дашарамдуулагдажа, Софин олониитын ехэ суглаан эндэ болоо.

Договорой удха шанар тухай БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, Хүнгэн промышленностиин министр Дора Бельчева элидхэл хэ.

Совет-болгар договорой 19 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түрүү бэшэгүүдые, бусад материалнуудые Софин бүхы газетэнүүд толилно.

Манай орониие мүнөө шэнжэлэн харахадаа, тус договорой һайн үрэ дүнгые хаа хаанагүй харанаш. Болгар-совет хани барисаанай толотомо наран доро манай арад шэн зориггойгоор ажаллажа, Эхэ ороноо шэнэдхэн хубилгаа гээд «Работническо дело» газетэ бэшэнэ.

Советскэ Союзай Агууехэ Коммунис партиин болон Болгариин Коммунис партиин хоорондохи холбоон бүри нягта, улам хани ёноной болоо гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Өөрынгөө ахатай, сүлөөлэгшэтэй—Агууехэ Советскэ Союзтай саашадаа зэргэлэн ябахаар манай арад хүсэд шиидэнги байна гээд газетэ түгэсхэлдөө бэшэнэ.

ЮГОСЛАВИ

БЕЛГРАД. Гайхамшагта үдэрнүүдые һайндэрлэхэ талаар Хорватиин ажалша арадай социалис союзай комиссиин заседани Загребтэ боложо, Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойе һайндэрлэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээ.

Гайхамшагта ойдо зорюулан, Хорватиин хэблэл ревслюционно тематикаар хэдэ хэдэн номуудые барлан гаргаха, мүн энэ темээр статьянуудые элдэб журналнуудта толилхо. Һайндэртэ олониитын элдэб организацинууд арадай болон хүдэлмэришэнэй университедүүд, радио, хэблэл болон телевидени хабаадалсаха байна.

Октябриин революцида хабаадалсаһан, тиигээд мүнөө үедэ Хорватида ажаһуудаг хүнүүдтэй залуушуулай организацинуудай түлөөлэгшэдэй уулзалгануудые үнгэргэхэ гэжэ шийдэгдэ. Октябриин революцида хабаадалшадай дурдалгануудые Загребскэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхын институт хэблэн гаргаха юм.

ГДР

БЕРЛИН. Лейпциг, Эрфурт, Магдебург, Нейбранденбург, Потсдам, Шверин болон Зүлда, тэрэшэлэн Национальна арадай армиин частьнуудта СЕПГ-гэй тоосоото-һунгуулиин окружной конференцинууд хүдэлмэрилжэ эхилээ.

СЕПГ-гэй VII съездэ бэлэдхэхэ зорилго хэлэлгэтэйгээр үнгэргэдэжэ байһан конференцинуудта СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд хабаадалсана. Конференцинуудта хабаадагшад хадаа окружной партийна организацинуудай хүдэлмэриие зүбшэн хэлсэхэ, дүнгүүдыень гаргаха, тэдэнэй хүтэлбэрилхы органуудые, VII съездэ ошохо делегадуудые һунгаха байна.

Конференцинууд политическэ болон ажалай ехэ эдэбхиин оршон байдалда үнгэрнэ.

(ТАСС).

ЧЕХОСЛОВАКИ. Словацка хадалиг газартахи Ждяр гэжэ тосхондо туристнууд хододоо ерэжэл байдаг юм. Тэдэнэр эн дэхи национальна заншалнуудтай, нютаг зоной гоё костюмуудтай, эреэ марьян пулаадуудтай, тосхоной урашуулай оён нэхэһэн скатертьнуудтай танилсадаг. Зураг дээрэ: түрын боложо байхые туристнууд ажаглан хаража байна.

ЧТК-гай—ТАСС-ай фото.

ФРАНЦИИН СОМАЛИИН ШИИДХЭХЭ ЗОРИЛГОНУУД

Африка түбидэхи Франциин үүлшынь колони болоһон Француз Сомалида мүнөө угаа өрөө политическэ оршон байдал тогтонхой. Энэ газарай ерээдүйн үгжэлтые тодорхойлхо референдум эндэ мартын 19-дэ болоо. Колони янзаараа француз сообщество дотор үлэхэ гү, али Панжай энэ дурадхалые буруушаана гү гэжэ эндэхи хүн зон һанамжаа хэлэбэ.

Нёдондо жэлэй август соо эндэ болоһон «үйлэ хэрэгүүдэй нүлөөн доро» референдум хэхэ дурадхал Париж оруулха баатай болоо юм гээд француз хэблэл бэшэнэ. Август һарада генерал де Голлиин Француз Сомалида ерэхэдэнь, өөрэ даадаг болохын түлөө тэмсэлтэй горитой демонстраци хэһэн байгаа. Тэрэнэй һүүлээр Франциин правительство эндэ референдум хэхэ гэһэн түсэб тухайда соноохоо һэн. Болохоёо байгаа референдум туушаа Француз Сомалида хэдэн һанамжа бии юм.

Энэ газар дээрэ 90 мянга шахуу зон ажаһуудаг. Тэдэнэр тоогоороо адлирхүү шахуу исса хэбэр гэжэ хоёр үндэһэтэнһөө бүридэдэг. Исса гэдэгынь сомали угсаатан, афарнууд—Эфиопиэ ажаһуудаг данакиль арадта хабаатай. Олонхи афарнууд мал ажал эрхилдэг. Нүүдэл байдалтай дээрэһээнь тэндэхи хүн зоной гоо зүбоор тодорхойлогдоодуй. Афарнуудые 35 мянга тухай гэжэ багсаадаг. Иссанууд Улаан далайн эрье шадар ажаһуудаг. Эдэнэр загаһа баридаг, далайн өөрһөө эржэн тарана (жэмчүг) абадаг ажалтай. Сомалиин захиргаанай түб—Джибутида иссанууд олоороо ажаһуудаг, портдо, городой предприятинуудта ажалладаг. 30 гара мянган зонтой. Тэдэнэрһээ гадна, 10 мянга шахуу европейцүүд, арабууд тэндэ ажаһуудаг.

Хүн зоной энэ хоёр гол хубида түшэглэдэг политическэ партинууд референдум туушаа ондо ондоо хараа бодолтой юм. Эндэ үндэһэ яһатанай илгаа баримталхаһаа гадна, удаан саг соо колонизаторнуудай захиргаанай эзэрхэжэ байһан хойшолонгууд нүлөөтэй. Колониальна захиргаан афарнууд иссанууд хоёрые зорюута ходо зүрилдүүлдэг байгаа. Албан захиргаанай аппарадта зарим тэды хубилгалта оруулбал, мүнөөнэй ёноор Француз Сомалиие захирха гурим үлөөжэ болохо гэжэ «Афарнуудай демократическа союз» гэдэг парти мэдүүлнэ. Иссануудай олоороо ороһон «Арадай хүдэлөөн» гэжэ парти Франциһаа таһаржа, бэеэ дааха эрилтэ табидаг хүнүүдые нэгэдүүлнэ. Референдумай болохоёо, байхадань, «Афарнуудай демократическа союз» дотор хахарал болоо. Зарим афарнуудта партиингаа хүтэлбэрилэгшэдтэ эсэргүүсэн тэмсэнэ.

Француз Сомалиин бүхы газар —23 мянган дүрбэлжэн километр. Тэрэнэй 90 процентнь эзлһэн губи, миил арбан хуби дээрэнь нүүдэл мал ажал, уһанай газар тарималан эрхилдэг. Түсгаар сортын дабһа абадаг «Сосьете де солин дю Миди» гэжэ француз компани энэ ороной гол промышленность болоно.

Джибути гэжэ порт колониин экономическа гол газарынь болодог. Нёдондо энэ портын эд бараанай эрьесэ 16 миллион тонно болоо. Элдэб оронуудай 200 гаран судна эндэхи портһоо тулишэ абаад, замаа үргэлжэлүүлдэг. Портын бүхы түхеэрэлгэнүүд француз капиталистнуудай мэдэлдэ байдаг. Портын хүдэлмэришэд болон ачаа тээбэрилэгшэд угаа бага салин хүлһэеэ дээшэлүүлхын тула колониальна захиргаанда, ээдгээ эсэргүүсэжэ, олон удаа тэмсэн бодоһон байна. Джибути портын бүхы байдалые зогсооһон ехэ забастовко нёдондо сентябрьда болоо һэн.

Джибути—Улаан далай дээрэхи далайн сэрэгэй тон һайн бааза. Яахадааб гэхэдэ, энэ порт Азиа Африка хоёр түбиин уулзадха дээрэхи тон шухала географическа, сэрэгэй-стратегическэ газар.

Мадагаскар, Реюньон, Коморска аралнуудтахи баазануудтай Франциин харилсан ябалсадаг шухала баазань Джибути юм.

Джибутида Франци өөһэдынгөө сэрэгүүдые барижа байдаг. Энэ жэлэй эхеэр тэндэхи сэрэг 4000 гаран хүнтэй байгаа. Һаяшаг француз сэрэгүүд нэмэжэ эльгээгдээ. Референдумай ямар дүнгүүдтэйгээр дүүрэбэшье, «француз сэрэгүүд тэндэһээ гарахагүй», Франци Джибутиие дары орхёод ябахаа байна бэшэ гэжэ «Монд» газетын африканска шэнжэлэгшэ Ф. Декрен бэшээ һэн. Референдумай болохоёо һара урид, февралиин тэн багаар, француз командовани хуурай газарай, агаарай сэрэгэй, далайн сэрэгүүдэй хамтын маневр Джибутида үнгэргөө. Парижда өөртөө аша туһатайгаар референдумда дуу үгэхэ ябадал хангахын тула энэ маневр хэгдэбэ гэжэ Франциин демократическа хэблэл бэшэнэ.

Парижда ашагтайгаар дуу үгэлгын дүнгэй гараха байбалынь, Франци референдум үнгэргэдэг гэжэ «Монд» газетэ бэшэнэ. Француз Сомалида референдум 1958 ондо үнгэргэгдэһэн юм. Колониальна захиргаанай ехэ ороддолго гаргаһанай үндэһөөр Сомалиие Франциин мэдэлдэ үлөөхэ гэжэ тиихэдэ голосовалаа һэн. «Нёдондо жэлэй августда болоһон демонстраци энэ нютагай шухала асуудалнуудые демократическа ёноор дары шиидхэхэ шухала болоо гэжэ харуулаа. Теэд мүнөө бэлдэгдэжэ байһан референдум эндэхи нэгэшье шухала асуудалые шиидхэжэ шадахагүй» гэжэ февралиин 20-да «Юманите» газетэ бэшээ.

В. КУЗНЕЦОВ.

(ТАСС).

ТҮНХЭНЭЙХИД ТҮРҮҮЛЭЭ

Республикын эд хэрэгслэгшэдэй кооперациин болон ниитын эдеэ хоолой эмхинүүд Совет засагай 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр уттахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй. Тэдэнэрэй олонхи коллективүүд абаһан уялгануудаа дүүргэхын тула хамаг хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа, түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэжэ байнхай.

Тиин февраль һара соо арба миллион 182 мянган тухэригэй эд бараа наймаалха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Жэшээлхэдэ, аймагайнгаа ажалшадта 43 мянган тухэригэй эдеэ хоолой, эд бараанай зүйлнүүдые худалдаһан Түнхэнэй аймагай эд хэрэглэгшэдэй союз энэ хугасаа соо эрхимлэһэн байна.

Баунтын кооператорнууд һарынгаа түсэбөө гадуур 14 мянган тухэригэй олзо оруулһан. Тиихэдэ зэдынхид хараалһан түсэбөө 24 мянган тухэригоор үлүүлээ һэн.

Тэрэшэлэн энэ хугасаа соо илангаяа Хяагтын, Ахын, Хэжэнгын, Тарбагатайн эд хэрэглэгшэдэй союзуд амжалтатайгаар ажаллаһан байна.

Д. КОЛМАКОВ.

Совет засагай 50 жэлэй ойдо

Фоторепортаж

Юрөөгэй галнууд

ШАРГАЛ УЛААХАЙ хэбарай наранай алтан шэрхэ аргамжан гэрэлээ хангил хухэ ууланууудай ороогоор гэзэгэтүүлэн орохотой сасуу Бүрэн хаанай хормойдо удангүй боро хараанай үе тудана. Тиихэлээрнь үнишье болонгүй бүрүүл харанхы бухы Юрөөгэй толые хушажа, хабарай hүнийн тэмдэг үзүүлнэ. Одоонье тиихэлэ Ташар тосхоной үйлсэ гудамжануудуд үдэр шэнги боложо, зүг бүреэ сахилгаан мэтэ ялагар гэрэл сасаргаг, яhала томо хото мэтэ үзэгдэдэг Үнэндөө Карл Марксын нэрэмжэтэ

колхозой түв — Ташар тосхон hүүлэй хэдэхэн жилнүүдэй туршада хэмгүй хүргэн, hалбаран ургаа юм. Эндэхи айлнууд хэдэн ута гудамжа боложо жэрыбэшье **(нэгдэхи зураг)**, улам үргэдхэгдэжэ байнхай. Үндэр сагаан байшангууд, hэльбэгдэн зahагдажа байhан гэрнүүд эндэшье, тэндэшье харагдадаг. Тэдэнь ехэнүүд аад, жэрбэгэс гэhэн армагтай, олон аржагар сонхотой.

Түе тосхоной гол гудамжаар албан-захиргаанай, гэгээрэл болбосоролой, соёл культурын хэдэн олон гэр байшангууд холбоодон жэрылдэжэ, угаа зохидоор харагдадаг. Соёлой гуламта — колхозой клуб улаан үнгөөр улайран, hүртэй hайханаар шэмэглэн байдаг. Досоогоо угаа таарухан уран гоё түхеэрэлгэтэй. Одоол эндэ искусствын габьяата ажал ябуулагша Александр Галсановай **(хоёрдохи зураг)** габьяа ехэ. Энэмнай ёнотой үнэн зурхэнhөө ороодожо худэлдэг хүн даа. Балиг талаантынгаа хажуугаар, шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байhанаа харуулаа. Тэрэнэй өорынь байгуулhан уран hайханай бүлэм хэдэн жэлэй туршада гансашье Сэлэнгынгээ аймаг дотор суурхаа бэшэ, харин бухы Буряад орон соогоо мэдэжэ болонхой. Баяхан боложо үнгэрhэн республиканска харалгада хабаадажа, мүн лэ hайн үрэ дүнгүүдые түйлаhан. Түрэл нютагайхидынь энээгээрнь омогорхожо, эдэбхитэй соёлшо хубүүндээ али болохо туhаламжа үзүүлжэ байдаг юм. Соёл гэгээрэлэй худэлмэридэ эдир хубүүд, басагад олоороо хабаадахые эрмэлзэдэг, хабададагшье. Тэдэ булта hургуулиhаа сүлөө гарамсаараа бүлэг бүлэгөөрөө колхозойнгоо клуб тээшэ яарадаг. Эндэ тэдэнние нүхэр Галсанов уриханаар уггажа, али болохо соёлой hонинтой танилсуулжа, шадаха зэргээрнь юумэн бүхэндэ hургажа байдаг шуу.

Түе колхозо хэдэн мянгаад түхэригэй номой баян библиотека бии. Тэнцэнь уншагшад огто таhардаггүй **(гурбадахи зураг)**.

Юрөөгэй голдо болоhон айхабтар ехэ хубилалтануудай нэгэн гэхэдэ, эндэхи айл бүхэн айхабтар сула, баян дэлгэр байдалтай, угаа сэбэр hайханаар ажаhуудаг болоо. Айл бүхэн радиотой, зайн галтай. Захаhаа абаhаар радиоприёмник, холодильник, пылесос, шифоньер, өёдолой, хубсаhашье угаадаг машинануудаг, ялагар сэлэгэр тоо орон, комод гэхэ мэтэ гэр зуурын зөөри хогшол дууhан бии. Олохон айлай газаагуур мотоцикл, машинашье үдэр hүнигүй хүнхинэнэ. Сэлэгэр баян айлнуудай тоодо Дашицырен Жанович Цыбикдоржиевтанай бүлэ ороно **(дүрбэдэхи зураг)**. Эдээнэй гэр соонь үгы юумэн үгы. Энэмнай өөрөө хүдөөгэй шэнэ мэргэжэлтэдэй нэгэн — электрик хүн. Тэрэнэй үнэн сэхэ ажалай хүсөөр лэ айл бүхэндэ саг үргэлжэ Ильичэй лампочкануудаг ялардаг, али болохо худэлмэридэ электрын хүсэн үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, тоhоной завод, таряа татадаг тээрмэ болоод автомашинын гараж гэхэ мэтэ ниитын газарнуудаар зайн гал оруулагдаhаар бүришье үнинэй. Колхозоонь элиин хүсөөр эмшэлүүлхэшье, хубсаhа хунараа машинаар угаахашье, пылесосоор гэрэйнгээ шорой хамахашье арга дүүрэн бии юм.

Нютагай зон, ялангаяа механизаторнуудаг хамаг бухы ажалдаа зайн гал хэрэглэдэг болоhондоо урма баяртай, сэнгэлиг хүхюутэй. Юрөөгэй голой Удэнгэ, Үрмын адаг, Галтай, Мүргэй гэхэшэлэн hуурин газарнуудаг энэ жэлдэ Улаан-Удаhөө электрын элшэ хүсэ абадаг болоhон байна. Тэсэгэн

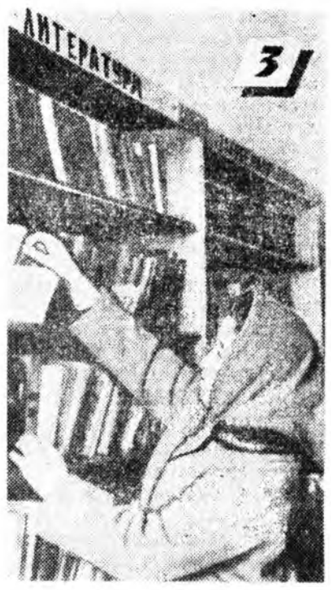

Үрмын адаhаа Мүртэй хүрэтэр 34 модоной зайда электролини татагдажа, тэндэхи hаалинь гүүртынхид hаруул hайхан гэрэлтэй болобо. Бүри hаяхан Тоорем, Дэндэ-Хаалгата нютагууд хүрэтэр үшөө хоёр линий татагдажа, тус колхоз зайн галаар дүүрэн хангагдаба ха. Тиигэжэ колхозой таряан ажалай, гүүртэ, отарануудай хүшэр хүнэ худэлмэри оньhөжоруулагдахань.

— Манай голдо болоhон хубилалтануудые тоодохо болобол багаргашагүй, — гэжэ колхозой урданай механизаторнуудай нэгэн Будацырен Санжиевич Бадмаев омогорхон хөөрэнэ **(табадахи зураг)**. — Урданай байдалтай жэшэхэ болоо hаа, үдэр hүнии шэнги илгаатай. Сагай ошохо тумаа hуудал байдалнай улам hайжарна....

Нээрээшье Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз жэлhээ жэлдэ олзо доход ехээр абадаг ажахы болонхой. Тэрэнэй таряалан дээгүүр алтан эдэтэй арбай таряалан болбосоржо, жэл бүхэндэ баян ургаса үгэдэг. Юрөөгэй голоор ашаг шамэ ехэтэй адууhа мал хушууран hүрэглэдэг. Партийн ЦК-гай мартын Пленумэй, КПССэй XXIII съездын шиидхэбэринүүд тус колхозой хүргжэлтэдэ онсо ехэ удхатай. Мяха, hүн, нооhо гүрэндэ тушааха түсэб hараhаа hарада үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Эдэ бүгэдын ашаар колхоз үйлэдбэриин, соёл культурын эмхи зургаануудай барилгануудые, гэр байра олоор бодхоогоо. Колхозой

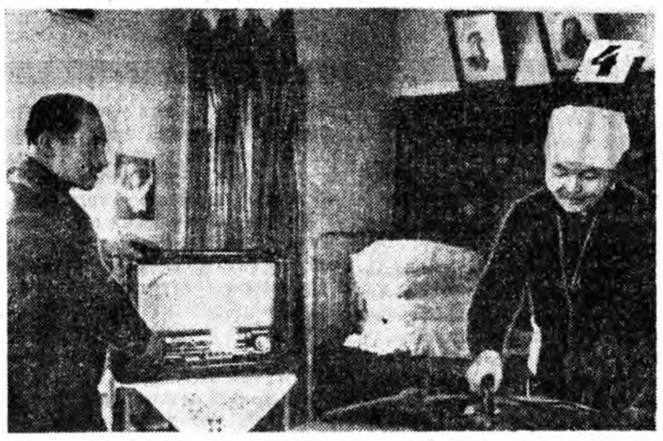

гэнүүд жэл бүри хубаариин ороohо таряа, салин хүлhэ ехэер абадаг, баян дэлгэр байдалтай боложо байhаар.

Тиигэбэшье нютагай зон туйлаhанаараа hанаагаа огто амардагүй. Энэ жэл хүнүүд бүришье урматайгаар худалжа байнхай. Ушарынь мэдээжэ ааб даа. Юуб гэхэдэ, мүнөө жэлнай онсо илгаатай, ойн баярай жэл ха юм.

Тоoнноор хэлэхэдэ, нимэл даа Юрөөгэй голой hүүлэй үедэ болоhон хубилалтануудаг. Энэ шэнжэ шарайн энэ үндhэнниинь Агууехэ Октябрьяар олгогдоhон эрхэ, мянай парти, правительствын үргэhэн дэмжэлгэ, туhаламжа байhаниинь ойлгосотой.

— Хэмгүй ажал хэгдэбэшье, хэхэ юумэнай hураггүй ехэ, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев хөөрэнэ. — Ажахынгаа экономико улам хүргөөхын түлөө үшөөл hайнаар ороолдохо болонобди. Тиигээшьегүйдэ аргагүй, гарга hан продукциимнай үнэ гэн үшөөл ехэ...

Зүб даа, хэхэ бүтээхэ юумэниинь юрөөгэйхидтэ ялаhа бии. Абаhан уядгань хундэгэй ба харюусалгатайшье.

...Бүрэн хаан үеын үедэ орьёл хэлбэр түхэлөө алдаагүй уула хадаа гэжэ hанамаар. Зүгөөр Юрөөгэй голдо ялаhа юумэ үзэhэн, хараhан уула даа. Үшөөшье хубилалта, ялалтануудые үзэхэ, хараха даа Бүрэн хаан. Энээндэнь бидэ сохом этигэнэбди.

Нв. ОЧОРОН.

3. ВЕСНИНАГАЙ фото-зурагууд.

БАГШАНАРАЙ ИНСТИТУДТА

hонирхолтой уулзалгануудаг

Индра Хабаева Москвада багшанарай институт түгэсхэhэнэйнгөө удаа Кубын Республикын Гавана хотодо испан хэлэнэй оршуулагшаар жэлэй туршада ажаллаhан байна.

hаяын нэгэ үдэшэ биологохимическэ факультедэй уужам ехэ аудитори соо Индра Хабаева студентнэртэй уулзажа, Кубада худэлмэрилhэн тухайгаа hонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Кубын Республикын ажабайдал, тэрэнэй хүргжэлтэ, мүн гоё hайхан байгаали тухайнь сугларагшад сэдьхэлээ ханан шагнаа hэн.

Гадна ород литературын кафедра соёлой худэлмэрилэгшэдые урижа, студентнэртэй уулзуулhан байна. Артист И. Шаповалов, театрай критик А. Политов, журналистнуудаг В. Бараев, В. Зоркин гэгшэд өөhэдынгөө ажал хэрэгүүд тухай хөөрэжэ үгөө. Удаань артист И. Шаповалов С. Есенинэй, Е. Евтушенкын шүлэгүүдые уншажа, В. Бараев «Байгал» журналай мүнөө жэлэй хараа түсэбүүдые тайлбарилhан байна.

АЛДАРТА ОИН ҮГТАМЖАДА

Совет засагай 50 жэлэй ойе институдай коллектив ажал, hуралсалдаа амжалтатайгаар үгтаха зорилготой. Энээнээ бэелүүлхын тулада бэлэдхэл мүнөөhөө ябуулагдажа байна. Жэшээлхэдэ, олохон студентнэр ойн баярта зорюулhан научна худэлмэринүүдые бэшэжэ байнхай. Студентнэр М. Хамгушкеева, Ф. Шагжиев, Г. Гаськов, В. Семенов болон бусадай хэлэ бэшэгэй талаар бэшэгдэхэ худэлмэринүүд hонирхолтой байха.

ПРАКТИКА ГАРАХА

2-дохи, 3-дахи болон 4-дэхи курсын студентнэр республикынгаа hургуулинуудта практика гаража байна. Тэдэнэр институдта абаhан эрдэмээ ажал дээрэнь хэрэглэжэ hурахын тулада дүршэлтэй багшанарай хүтэлбэри доро хэшээлнүүдые үгэжэ, тэдэнээ зүбшэдэг байна.

Жэшээлхэдэ, хэлэ бэшэгэй факультедэй 90-дэхи группын студентнэр Хэжэнгын дунда hургуулида практика гаража, үхибүүдтэ эрдэм ном зааха hайн бэлэдхэлтэй байhанаа харуулаа.

Тиихэдэ физико-математическа факультедэй бүлэг студентнэр Улаан-Удын 65-дахи hургуулида хэшээлнүүдые үгэжэ эхилэгхэй.

В. ЧИМИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Уhалуури — баян ургасын үндэhэн» гэhэн түрүү бэшэг; «Совет засагай 50 жэлэй ой» гэжэ гаршаг доро ажалай бэлэгүүд; Москваhаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Ажалай социалис журам» гэhэн нүхэр Курдюковой статья; «Советскэ Союз дотор», «Буряадай геолог» гэжэ олон хэhэг газетын шэнжэлэл.

Гурбадахи хуудаhанда: С. Дугаровай hуралсалай шэнэ жэлдэ зорюулагдаhан тухай статья; «Хитадта боложо байhан ушарнууд тухай» ТАСС-ай шэнжэлэл; Ф. Ивановой «Ёохор, ёохор» гэhэн статья.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: спортын hонин; соносхолнууд.

БҮХЫ ХҮНҮҮД ШАМТАЙЛ, ВЬЕТНАМ

Вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэлгын неделиин дүн тушаа

Афро-Азиин hаналаа нэгэдэлгын эмхиин советэй Никозидохи наймадугаар сессиин шиидхэбэрээр мартын 13-hаа 19 хүрэтэр үнгэргэгдэhэн, тэмсэн бодогшо вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэлгын недели Советскэ Союзда боложо дүүрээ. Вьетнамда эсэргүү американска эзэрхэг туримхэйшүүлэй хорото муухай шэнэ аашануудые хараал, зэбүүрхэлээр үгтаhан олон миллион совет хүнүүдэй эрид бүруушаал эдэ удэрнүүдтэ үшөө дахин бүри шангаар дуулдаба.

Азиин, Африкын ороонуудай hаналаа нэгэдэлгын Советскэ комитедэй харюусалгата секретарь Д. Ю. Долидзиин ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлhэнэй ёhоор, совет арад сүлөөтэ, үндэhэ яhанай талаар бэеэ даанхай байлалай түлөө, Вьетнамай газар дэлхэй америкаска сэрэгүүдые дары гаргуулхын түлөө, Эхэ ороной ойгоо хуби заяае арад тумэнэй өөhэдөө шиидхэхэ эрхын түлөө вьетнам патриодуудай тэмсэлые дэмжэн талархадаг байhанаа совет арад энэ неделиин үедэ дахинаа элирхэйлэн харуулба.

Союзна республикануудай бухы ниислэлнүүдтэ — Баку, Минск, Кишинёв, Таллин, Тбилиси, Ереван болон бусад хотонуудта, үйлэдбэриин ба соёлой ехэ ехэ түб газарнуудта — Ленинграда, Харьковта, Новосибирскдэ — аха дүү вьетнам арадые дэмжэhэн ехэ митингнууд болоо. Эдээндэ хабаадашад бүхы совет хүнүүдэй дунд хүсэл элирхэйлэн, Урда Вьетнамдахи США-гай хархис туримхэй ябуулгые болюулгаха, ДРВ-гай амгалан хотонууд болон тосхонуудые бомбодохыень болюулгаха, амгалан ажаhуухые хүсэдэг арад зондо эсэргүү эзэрхэг туримхэй бусад ябуулгануудые болюулгаха эрилтэнүүдые табиба.

Тэмсэн бодоhон Вьетнамые бухы дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой хүнүүдэй бүри ехээр дэмжэдэг боложо байhыень, замби түбиг хамаг үнэн сэхэ хүнүүдэй адуугэй ёhоор hаналаа нэгэдэлгын байhыень үнгэрэгшэ недели харуулаа гэжэ Д. Ю. Долидзе тэмдэглэгдэнэ.

ТАСС.

НФО-гой ЦК-гай МЭДҮҮЛГЭ

ХАНОЙ, мартын 20. (ТАСС). Гуам арал дээрэхи зүблөөн хатан американ сэрэгэй гэмтэдэй, тэдэнэй туhалагшадай сугларалга болоно. Вьетнамдахи эзэрхэг туримхэй дайн байлдаае саашадаа шангадхан үргэдхэхэ түсэбүүдые зүбшэн хэлсэхын тулада тэдэнэр сугларааа гээд Урда Вьетнамай национальна сүлөөрэлгын фронтын ЦК-гай түлөөлөгшын мэдүүлгэ соо заагдана.

Түе мэдүүлгые ВИА агентствадамжуулаа. «Вьетнамдахи дайн байлдаае үргэдхэхэ ямаршье hаналаалгануудаг болон ябуулганууд дилдэлгэhээтнай абаржа шадахагүй гэжэ американ империалистнуудые, тэдэнэй туhамаршадые НФО эрид шуу мэдүүлгэ соогоо уридшалан hануулhан байна.

Гонолулуда, Манилада тэдэнэрэй зохёоhон сэрэгэй түсэбүүдые эшэгүүритэйгээр урагшагүйлөөгөө урагшагуйдhөөршье. Гуамда хаhаалагдажа байhан гэмтэ муухай hаналаалгануудаг мүн лэ нимэгэ урагшагуйлэхэ гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Дайн байлдаан үргэлжэлүүлэгдэхэ

ПАРИЖ, мартын 20. (ТАСС). Вьетнамдахи дайн байлдаан үргэлжэлүүлэгдэхэ. Иимэ hанамжатай байhанаа гүрэнэй секретарь Раск, оборонын министр Макнамара, США-hаа Урда Вьетнамда байдаг зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша генерал Уэстморленд Аганья (Гуам аралнууд) городто болоhон хамтын пресс-конференциидээрэ элирхэйлэн мэдүүлээ. Энээн тухай Гуамhаа Франс Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ.

Гэбэшье дайн байлдаан хүндэ хүшэр байха, удаан саг соо үргэлжэлхэ гэжэ генерал Уэстморленд хэлэhэн байна.

Амгалан байдал тогтоохо зорилгоор бишыханшье алхам хахээр бэлэн бэшэ гэhэн хэбэртэйгээр ДРВ-гэй правительствые Дин Раск дахиад гэмнэhэн байха юм.

Асуултын дүнгүүд

ПАРИЖ, мартын 20. (ТАСС). Джибутиин (Франциин Сомали) ерээдүйн ёhо гурим тухай асуулгаар энэ газар нютагта үсэгэлдэр үнгэргэгдэhэн асуултын эзэсэй дүнгүүд мүнөөдэр толилогдоо. Франс Пресс агентствын Джибутиhаа мэдээсэhэнэй ёhоор, дуугаа үгэлгэдэ бухы дээрээ хабаадагшадай дундаhаа 23.014 хүн Франциитай урдынгаа холбоо барисаае үлөөхэ гэжэ hаналаа хэлэhэн байна. Энээнние буруушаан, Франциин Сомалида бэеэ даанхайгаа байдал олгохын түлөө 14.719 хүн дуугаа үгөө.

Джибутида мүнөөдэр харуул табигдаhан байна. Городто гуримгүй ябадалай болоhон дээрэhээ харуул табиха гэhэн шиидхэбэри абтаhан байха юм. Асуултын дүнгүүдые буруушаан демонстраци хэгшэдые полициинхид буудаhан байна.

Түргэнөөр хүргжэнэ

ЖЕНЕВЭ, мартын 20. (ТАСС). Советскэ Союзай, Европын социалис ороонуудай экономико түргэнөөр хүргжэнэ гээд «Европодохи экономическа байдалай 1966 оной шэнжэлэл» соо тэмдэглэгдэнэ. Энэ шэнжэлэлые Европын талаах ООН-ой экономическа комиссиин секретариат тарааhан байха юм. Энэ районой гүрэнүүдэй нёдондо жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан хүргжэлтынь юрэнхы зорилгонуудые үлүүлэн дүүргэгдээ гээд шэнжэлэл соо зааглана.

1966 ондо Советскэ Союзай, Зүүн Европын ороонуудай түйлаhан экономическа hайн үрэ дүнгүүд мүнөө жэлhээ эхилэн бэелүүлжэ ороhон табан жэлэй түсэбүүдые зөёлсодонь hайн үндэhэн hуурин боложо үгэhэн байгаа гээд шэнжэлэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

СЭХЭЭР БЭШЭХЭ ГҮ, АЛИ ХЭЛТЫЛГЭЭД ГҮ?

hУРГУУЛИИНХИДАЙ АРИГ СЭБЭРЫЕ САХИХА ИНСТИТУДАЙ ШЭНЖЭЛГЭ

Сэбэр hайханаар бэшүүлжэ hургаха гээшэ үхибүүдэ ном эзэлгын ба хүмүүжүүлгын нэгэ шухала асуудал болоно. Сэхээр гү, али хэлтылгэд гээд бэшэхэ гэhэн арсалдаан үнэ холын эхитэй юм.

Үхибүүдтэ сэхэ бэшүүлжэ hургаха ёhотой. Юундэб гэхэдэ, сэхэ бэшэхэ гээшэ hурагшын харасадаа таатай байдал хангаха, үхибүүдэй зүбоор, сэхэ hууха арга олгохо гэжэ зариман мэдэрдэг байгаа. Хэлтылгэд бэшэхэдэ зохид, тиихэдэ гарай худэлэсэтэй тааралдадаг юм гэжэ нүгөөдүүл хэлэдэг hэн.

Сэхэ гү, али хэлтылгэд бэшэхэдэ, бэеын эдүүрэй али нэгэн талада нүдөөлдэг гэжэ тэмдэглэгдээ бэлэй. Хэлтылгэд бэшэдэг үхибүүд олонхидоо нюдөө үбдэдэг, hураг болодог юм. Хэлтылгэд бэшэдэг үхибүүдэй бэе hоригор түхэлтэй болохоёо hанадаг гэжэ мүн лэ ажаглагдаhан байна.

Нимэрхүү ажаглалтые лабан тодорхойлжэ, ямар бэшэлгэнь hайн бэ гэжэ элирүүлхэ хэрэгтэй болоно. 1961—1966 онуудта СССР-эй Элүүрые хамгаалха министерствын hургуулиинхидай ариг сэбэрые сахиха институдта гиимэ шэнжэлгэнүүд хэгдэhэн байна.

Тиигэжэ үхибүүдэй бэшэхэ үеда бэеыень шэнжэлhэн, нюдыень үзэhэн, баруун гарыень, дала мурыень шэнжэлhэн байха юм. Сэхэ бэшэдэг үхибүүдэй бэе хэлтэгыгээр бэшэдэг үхибүүдэй бэеhээ hурагшай тэгшэ байдаг гэжэ элирээ.

Хэлтэгыгээр бэшэдэг үхибүүдэй бэень олонхи ушарта hорилдог байгаа. Хэлтэгыгээр бэшэдэг үхибүүд ехээр шагаадаг, толгойгоо дэбтэртээ дүтэлүүлдэг гэжэ шэнжэлгээр элирүүлэдэг. Сэхээр бэшэдэг үхибүүдэй дэбтэр нюдэн хоёрой хоорондо дунда заргаар 26 сантиметр байдаг hаань, хэлтэгыгээр бэшэдэг үхибүүдэйхи 21 сантиметр болоно. Саарhанда нюдөө дүтэлүүлжэ ехээр шохоорходо, нюдэнэй хараа муудадаг гэжэ врачнууд хэлэдэг. Хэлтэгыгээр бэшэhэнэйнь hүүлээр үхибүүнэй нюдые шэнжэлхэдэ, ехээр эсэhэн байдаг. Харин сэхэ бэшэдэг үхибүүнэй нюдэн ямаршье хүбилалтада ороогүй гэжэ шэнжэлгэ харуулаа.

Бэшэхэ үедэнь үхибүүдэй баруун гарай шадал шэнээе шэнжэлхэдэ, hонин дун гараhан байна. Баруун гарай эрхы хурган бэшэхэ үедэ ехэ хүсэ гаргадаг. Хэлтэгыгээр бэшэдэг үхибүүдэй эрхы хурган сэхээр бэшэдэг үхибүүдэй эрхы хурганда орходоо ехээр эсэhэн байдаг.

Иимэ тобшолол хэhэнэй эзэстэ hурагшадые сэхээр бэшүүлжэ hургахада, үхибүүдэй нюрган тэгши байдаг, нюдэндэ hайн байдаг гэжэ элирүүлэдэг.

Сэхэ бэшэхэдэ гүргэн бэшэгдэдэггүй гэhэн шалтагаанаар зарим багшанар хэлтэгы бэшэлгын тала баридаг hэн. Шэнжэлгэ хэhэнэй эзэстэ сэхээршье бэшэхэдээ, хэлтэгыгээр бэшэhэнhээ дутуугүй түргөөр бэшэжэ болохо гэжэ тодоруулагдаhан байна.

Шэнжэлгэ хэhэнэй дун: hурагшадай ариг сэбэрые сахиха эрдэмтэдэй багшанартай үгөө ойлгосохо, тиин хамтынгаа хүсөөр эхин hургуулиин hурагшадай сэхээр бэшээ hаа гү, али хэлтэгыгээр бэшэ hаа дээрэ гү гэhэн асуудалые зүб мүрөөрнь шиидхэхэ арга олгохонь дамжагүй.

Наталья КУИНДЖИ,
СССР-эй Элүүрые хамгаалха министерствын hургуулиинхидай ариг сэбэрые сахиха институдай эрдэмтэ худэлмэрилэгшэ.
(АПН).

Манай адрес, телефонууд:

1. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Наши телефоны: редактор — 41-18, зам. редактора — 34-30, ответ. секретарь — 27-37, отделы промышленного производства — 48-89 и 33-61, сельскохозяйственного производства — 27-50, 46-16 и 60-21, партийной жизни — 40-49, идеологический и советского строительства и быта — 34-93, 24-74, информации — 34-05, рабселькоров и писем — 38-30 и 25-41.

1. Улан-Удэ, ул. Коммунистическая, 20. Издательство, бухгалтерия и отдел об'явлений — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01431. Зак. № 93.